

DEGER

AYLIK KÜLTÜR VE YAŞAM DERGİSİ

SAYI: 135

MART 2025

ÇANAKKALE

“DÖNMİYİ ASLA DÜŞÜNMEDİLER”

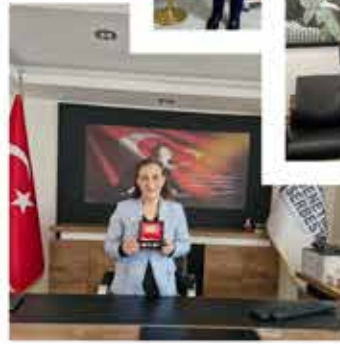
Ceza ve Tevkifeleri
Genel Müdürlüğü Yayınıdır

[ctedegerdergisi](#)

[cte.adalet.gov.tr](#)

Mart
Dünya Kadınlar
Günü

Biz Birlikte
GÜÇLÜYÜZ

SAHİBİ

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Adına
Enis Yavuz YILDIRIM
Genel Müdür

YAYIN KURULU

Fatih GÜNGÖR
Genel Müdür Yardımcısı
Yayın Kurulu Başkanı

Armağan BURAN
Kurumsal İletişim
Daire Başkanı

Hakan ERDEM
Yazı İşleri Müdürü & Editör

GRAFİK TASARIM & MİZANPAJ

Kurumsal İletişim Daire Başkanlığı
Kurumsal İmaj Bürosu
Ümit ÇETİNER-Memur
Okan KETEN-Memur
İrem GÖKDEMİR-Memur

YAZARLAR

A. Gül AŞIK DÖNERGÖZ - Abdullah KAYA
Ayşe GÖKCE - Burçin İŞİM - Celal CEYLAN
Dilek DEREBAŞI - Ersin KAYA
Ferhat ÇELİKLER - Hatice AYDOĞDU
Hüseyin ÖZTÜRK - İsa TİYEK - İsmail EVCİN
Kamil KIRATLI - M. Recep KOLCU
Melike AKCURA YULDAŞ
Muhammed Emin GEYLANI
Mustafa GÜNAY - Nevgül DUMAN
Nurgül AÇIKGÖZ - Onur KAYA
Reyhan ÖZTÜRK - Samet YURTTAŞ
Şirin Ceren GÖMLEKSİZ
Ümmü GÖKDEMİR - Yasin YILMAZ

KONUK YAZARLAR

Adem ÖZTÜRKÇÜ - Erkan ÖREN
Hamdi ÖLMEZOĞLU - Özlem YILDIRIM
Tuğba UYANIKER

REDAKTÖRLER

Ayşe GÖKCE - Celal CEYLAN
Murat Ali KIRBIYIK - Umut Tugay YÜCEL

FOTOĞRAFLAR

Cesim ŞEKER - Halil İbrahim GÜNEŞ
Hayri TURHAL - İlke GÜLER

İLETİŞİM

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü
Hacı Bayram Mah. Ağah Efendi Caddesi
No:12/1 Altındağ/ANKARA
Değer Dergisi Telefon: (0312) 507 05 67
Değer Dergisi Faks: (0312) 223 43 91
E-posta: ctedeger@gmail.com

BASKI

Ankara Açık ÇİK Matbaası
İstanbul Yolu 15. km Hava Müzesi Karşısı
Şaşmaz/Ankara
Tel: (0312) 278 76 10
Faks: (0312) 278 25 68

MATBAA - BASKI ŞEFİ

Zafer KARAKAYA

YAYIN TÜRÜ

Yerel Süreli Yayın

BASIM TARİHİ

10.04.2025

Ceza ve Tevkifevleri
Genel Müdürlüğü Yayınıdır

EDİTÖRÜN NOTU

Hakan ERDEM
Değer Dergisi Yazı İşleri Müdürü

Değerli Okurlar;

Mart ayı, tarihimizin en önemli zaferlerinden biri olan Çanakkale Zaferi'ni anma ayı olmasının yanı sıra kadın hakları ve kadınlarımızın toplumdaki yeri konusunda farkındalığın arttığı bir dönemi de temsil etmektedir. Bu sayımızda Değer dergisi yayın kurulu olarak hem Çanakkale Ruh'u'nu hatırlatıyor hem de kadının toplumsal yaşam ve spor alanındaki başarı yolculuğuna dikkat çekiyoruz.

Çanakkale, askeri bir zafer olmasının yanında milletimizin birlik ve beraberliğini, bağımsızlık aşkını sergilediği bir destanın adıdır. Bu büyük zaferin anlamını bir kez daha idrak etmek, kahraman atalarımızı rahmetle anmak ve gelecek nesillere bu ruhu aktarmak için Çanakkale Zaferi'ni anlatan makale ve şiirlere yer veriyor, Çanakkale'de yaşananları siz değerli okurlarımıza hatırlatıyoruz.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü ise kadın haklarının korunması ve geliştirilmesi adına kritik bir gün olma özelliğini taşıyor. Bu sayımızda, kadının toplumdaki yeri ve önemine dair farklı bakış açılarıyla kaleme alınan yazılara yer vererek kadın emeğinin, azminin ve başarılarının altını çiziyoruz. Kadının sadece evde değil; iş hayatında, sanatta, akademi ve sporda da başarılarla dolu bir yolculuğu olduğuna dikkat çekiyoruz. Spor alanında kadınlar hem bireysel hem de takım başarılarıyla önemli izler bırakmaktadır. Spor sayfamızda sporun farklı dallarında öne çıkan Türk kadın sporcularının başarı hikâyelerine yer vererek gelecek nesillere ilham vermeyi amaçlıyoruz.

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüz personeline yönelik gerçekleştirilen eğitimler ve geliştirilen projeler de bu sayıda öne çıkan başka bir konu olarak dikkat çekiyor. Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Eğitim Merkezi Başkanı Mustafa Hakan Uyar ile yaptığımız röportajda; personelimize yönelik verilen eğitim faaliyetlerinin niteliğini, yenilikleri ve ileriye yönelik planlanan projeleri konuştuk. Bu eğitimlerin personelin mesleki yeterliliğini artırmadaki rolü ve hükümlülerin topluma kazandırılmasındaki önemi hakkında değerli bilgileri sizlerin istifadesine sunuyoruz.

Mart sayımız tarih, toplum ve spor, sanat ekseninde bir derinlik sunarak hem milli bilinç oluşturmayı hem de bireysel ve toplumsal farkındalığı artırmayı hedefliyor. Değer dergisi olarak siz değerli okurlarımızı bu anlamlı konuları hep birlikte paylaşmaya davet ediyoruz. Keyifli okumalar dileriz.

İÇİNDE

Eğitim-26

2024 Dünya Mutluluk Raporu
Ne Diyor

Kişisel Gelişim-27

Aradığımız Anlam

Meslekler-28

Meslek Seçimi

Foto Değer-32

Bir Fotoğraf Bir Hikâye-40

Amon Ra'nın Gölgesinde
Karnak'ın Altın Saatleri

Kültür ve Gelenekler-42

Ninni Söyleme Geleneği

Edebiyat-46

Dilimizin Sınırları
Dünyamızın Sınırlarıdır

Başyazı-5

ÇANAKKALE RUHU

DEĞER-06

ÇANAKKALE GEÇİLMEZ

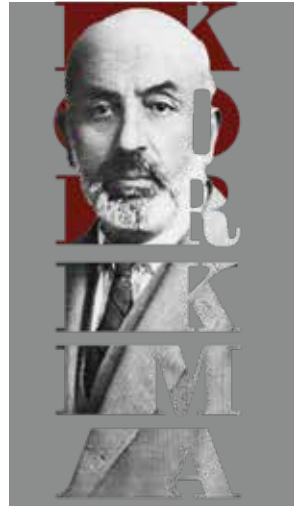
ŞİİR-10-11

MEHMET AKİF'İN KALEMİNDEN
ÖLÜMSÜZ BİR ESER

İSTİKLAL MARŞI

AYIN ÖNEMİ-12

MUSTAFA HAKAN UYAR

RÖPORTAJ-14

EKİLELER

Gezi-34

Medya-48

Hacıyatmaz Deneyi

Etimoloji-49

Kelimelerin Gücü

Personelimizden Gelenler-50

Nerede O Eski Çocukluk

Deneme-51

Rüzgarın Taşdığı Hayaller

Sinema-52

Aşıklar Bayramı

Tarihi Cezaevleri-56

1884 Yılında İstanbul Hapishanelerinin Durumu

Denetimli Serbestlik-60

Denetimli Serbestlik Sistemi

Spor-64

Türk Sporunda Kadınların İlk Adımları

EKRANI KAPAT

HAYATI AÇ

AİLE VE ÇOCUK-20

HAYATIN MERKEZİNDEKİ GÜÇ
KADIN

KADIN-22

MOR GÜN

EPİLEPSİ FARKINDALIĞI

SAĞLIK-24

YAPAY ZEKÂ İLE

GRAFİK TASARIMIN

EVİRİMİ

YAPAY ZEKÂ-30

Yayınlarmızda YER ALMAK İSTER MİSİN?

Değer dergisinde yayınlanmak üzere siz değerli personelimizin yazılarını bekliyoruz.

Toplumumuza rehberlik eden içerikler üretmek, düşüncelerinizi ve fikirlerinizi geniş kitlelere ulaştırmak için katkıda bulunabilirsiniz.

Siz de yazılarınızla dergimize değer katmak istiyorsanız bize ulaşın.

ctedeger@gmail.com

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Kurumsal İletişim Daire Başkanlığı
Yayın İşleri Bürosu

<https://cte.adalet.gov.tr>

[ctegmKurumsal](https://www.facebook.com/ctegmKurumsal)

[ctekurumsal](https://www.instagram.com/ctekurumsal)

[ctekurumsal](https://twitter.com/ctekurumsal)

Merhaba Değerli Okurlar,

Çanakkale; sıradan bir coğrafya parçası değil bir milletin yeniden doğuşunun, fedakârlığın ve vatan sevgisinin simgesi olan kutlu bir topraktır. Mart ayının değeri olarak Çanakkale Ruhunu ele alırken tarihimizde iz bırakan bu kahramanlık destanının bizlere miras bıraktığı değerleri hatırlamak ve hatırlatmak en büyük sorumluluğumuzdur.

1915 yılında çok sayıda düşman, çok güçlü donanmalar ve askeri teknolojiyle Çanakkale Boğazı'na dayandığında milletimiz imkânsız denilen bir zaferi kazanarak dünyaya büyük bir ders verdi. "Ben size taarruzu değil ölmeyi emrediyorum!" sözleriyle siperlerdeki askerlere seslenen Büyük Komutan Gazi Mustafa Kemal Atatürk, bu savaşın sadece silah gücüyle değil inanç ve vatan sevgisiyle kazanılacağına mesajını vermiştir.

Bu büyük destanın içinde insanlığın, kahramanlığın ve kardeşliğin en güzel örnekleri vardır. Umutların tükendiği anda Seyit Onbaşı'nın 276 kilogramlık top mermisini tek başına kaldırarak düşman gemisini vurması savaşın seyrini değiştiren mucizevi bir an olarak tarihe geçmiştir. Onun bu destansı gücü, milletimizin azminin ve imanının simgesidir. Çanakkale sadece savaşın değil insanlığın da zaferidir. Anzak askerlerinin su ihtiyacını karşılayan, yaralı düşman askerlerine yardım eden Mehmetçik dünyanın takdirini kazanmış bir yüreğe sahiptir. Savaşta bütün askerleri şehit olan 57. Alay, Çanakkale Zaferi'nin sembollerinden biridir. Bu alaya gösterilen büyük saygı nedeniyle Türk Silahlı Kuvvetleri'nde 57. Alay bir daha kurulmamıştır.

Çanakkale denildiğinde Mehmet Akif Ersoy'un unutulmaz dizeleri aklı gelir. O, "Çanakkale Şehitlerine"

adlı şiirinde bu cesareti ve kahramanlığı en güzel şekilde anlatmıştır:

"Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş asker! Gökten eccât inerek öpse o pâk alını değer. Ne büyüksün ki kanın kurtarıyor Tevhîd'i, Bedr'in aslanları ancak bu kadar şanlı idi."

Bu dörtlük şehitlerimizin büyük fedakârlığını nesiller boyu unutulmaz kılan bir hürmetin ifadesidir.

Çanakkale Zaferi sadece Mehmetçiğin değil Türk kadınının da kahramanlaştığı bir mücadeledir. Cephe mermi taşıyan, yaralı askerlere şifa olan, cephe gerisinde elinden gelen her türlü desteği veren Türk kadınları, bu büyük zaferin isimsiz kahramanlarıdır. Nene Hatun'un torunları vatani için gözünü kırpmadan mücadele eden nice kahraman kadınlarımız, Çanakkalede sadece cephe gerisinde değil siperlerde de Mehmetçikle omuz omuza savaşmışlardır. Bu vesileyle kadınlarımızın 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü kutluyor, Çanakkale'deki kadın kahramanlarımız başta olmak üzere vatani ve milleti için emek veren, fedakârlık gösteren tüm kadınlarımızı saygı ve minnetle anıyorum.

Değerli Okurlar,

Bugün bizlere düşen görev Çanakkale Ruhunu yaşatmak ve o büyük vatan sevgisini gelecek nesillere aktarmaktır. Millet olarak birlik ve beraberliğimizi koruyarak bu emaneti taşımak en büyük sorumluluğumuzdur.

Bu güzel vatan için kahramanca savaşan başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları olmak üzere Çanakkale'yi bize vatan bırakan aziz şehitlerimizi ve gazilerimizi rahmet, minnet ve saygıyla anıyorum.

İsmail EVCİN

Din Hizmetleri Uzmanı

Bolvadin Denetimli Serbestlik Müdürlüğü

ÇANAKKALE '³ RUHU

“Dur Yolcu! Bilmeden gelip bastığın, Bu toprak bir devrin battığı yerdir.”

İnsanın hayatında bazı kritik anlar vardır. Verdiği karar yahut gösterdiği tereddüt sebebiyle ömrünün kalanında söz söylemek lüzumu ortaya çıkar. İşte tarihin akışında da milletlerin sonrası için söz söylemek ihtiyacı hissettikleri anları vardır. Ortak kültür aktarımıyla sonraki nesillere tevarüs eden bu olaylar kültürel hafızadan sönmez, silinmez, izleri daima göz kamaştırarak şekilde ışıltısını kaybetmez. Bazı cenderelerden çıkmak için zor kararlar almak gerekir. Zorluklarla mücadele karşısında varoluş mücadelesi veren milletler için bu kararlar ölümcül sonuçlar doğurduğu gibi destanlara sığmayacak kahramanlıkların da kaynağı olabilir. Bizim nice kahramanlarımız farklı zamanlarda nice fedakârlıklarıyla milletin gönlüne taht kurmuştur. Ancak Çanakkale apayıdır. Çanakkale Boğazı’ndan Gelibolu yamaçlarına doğru baktığınızda okuyanlara o tarihi yaşatırcasına Necmeddin Halil Onan’ın; “Dur Yolcu! Bilmeden gelip bastığın, Bu toprak bir devrin battığı yerdir.” diyerek haykıran mısralarını okursunuz.

Bu yazıyı okuduktan sonra ister istemez kendinize çekidüzen verirsiniz. Zira Çanakkale Mehmed Âkif'in, "Şu Boğaz Harbi nedir? Var mı ki dünyada eşi?" diye destanını yazdığı savaşın yaşandığı yerdir.

Savaşlar coğrafi isimler ile doğrudan alakalı cereyan eder. Ancak bazı savaşlar coğrafyayı yeniden isimlendirir. Çanakkale'de şehitlerimizin çok olduğu tepelere "Kanlısirt, Bombasirtı, Sargı Deresi, Kanlı Köprü Deresi" vb. isimler verilmiştir. Kahramanlarıyla anılan tepeler Kemal Bey Tepesi, Kutsi Bey Tepesidir. Şehitleriyle anılan Fuat Bey Deresi, Cemal Deresi gibi kanla yeniden yazılmış coğrafi konumlara sahiptir Çanakkale. Minnetle yâd ettiğimiz kahramanlarımız, uğrun-da can verdikleri vatan parçalarıyla isimlerini sonraki nesillere aktarmışlardır.

Çanakkale'de millete can olan ruh, Mehmetçik'e ölüme koşarak gitme şecaatini bahşetmiştir. Gençcik adamları; hayatının anlamı saydığı eşini, anasını-atasını, evladını arkada bırakarak kor ateş gibi düşmana saldırmaktan geri durmayan yiğitlere dönüştürmüştür. Çanakkale kıyametindeki aslanlar vatan bahçe-

sinde açması muhtemel her gonca için kanını fütursuzca feda etmiştir. Yine bu aslanlar bir adım sonrası mukadder olan ölüme gülerak gitmişlerdir. Yurdumun güzel gençlerinin bu mahşeri tablodan alacağı ders nedir? Bu savaşlarda düşmana kahramanlık gösteren Mehmetçik'in sahip olduğu iman, sabır ve inanç bu dersin en önemli sırrıdır.

Mehmed Âkif'in Çanakkale Şehitlerine adlı eserinde bu savaşta ruhun, inancın ve imanın şifrelerini okumak mümkündür. "Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın? Gömelim gel seni tarihe desem, sığmazsın." derken Akif ne kadar da haklıdır.

Çanakkale ruhu, milletimizi yeniden ihya edecek, yek vücut yapacak, başarıya ulaştıracak tılsımı bünyesinde barındırmaktadır. Çanakkale'de; Türk'ü, Kürt'ü, Laz'ı, Çerkez'i ile milletimiz bir bütün olarak mücadele etmiştir. Vatan, bayrak, mukaddesat söz konusu olduğunda aidiyetlerin hiçbir önemi olmadığı en güzel örneğidir Çanakkale. "Mevzu vatansa gerisi teferruatır." diyebilme cesaretinin misalidir. Din, vatan, namus tehlikeye girdiğinde canın, malın hiç düşünmeden verilebileceğinin timsalidir.

Üstünde şanlı bayrağımızın özgürce dalgalandığı bu vatan da her birey şehitlerimize borçlu olduğunu bilmelidir. İstiklal Şairi Âkif'in "Şüheda fıskıracak toprağı sıksan şüheda." dediği gibi güzel vatanımızın her karış toprağı şehit yatağıdır. Şehitlerimize minnet ve vefa ile emanetleri olan bu vatana daha yükseklerle taşımak için canla başla çalışarak birliğimize dinamit yerleştiren mihraklara karşı uyanık olarak layık olacağımızı unutmayalım.

İçinde olduğumuz zamanların keşmekeşinden yorulan gönlümüzün feraha ermesi için özümüzün dönmenin zamanı gelmiştir. Bugün ruhumuzun beslendiği en yakın tarihi özdür Çanakkale Savaşı. Yokluğun pençesindeki bir milletin ölü toprağını üstünden silkeleyip tarihe ve düşmanlarına yeniden "Ben bitmedim." dediği yerdir Çanakkale. Aydınlik yarınlarımızın teminatı dün olduğu gibi bugün de Çanakkale ruhudur. Bugün bize düşen Çanakkale'de şahlanan bu muazzam ruhu diri tutmaktır. Birliğimizi, beraberliğimizi ve kardeşliğimizi korumaktır. Milli ve manevi değerlerimize sımsıkı sarılmaktır. Ecdadımızın aziz hatirasına, şehit ve gazilerimizin emanetine sahip çıkmaktır. Çanakkale Zaferi'nin ardındaki diriliş

ruhunu gelecek nesillerimize üstüne yeni kahramanlıklar ilave ederek aktarmaktır. Millete ihtiyaç duyulduğunda en sade vatandaşın tarihin imreneceği bir kahramana dönüştüğünü hafızalarda diri tutmaktır. Tıpkı 15 Temmuz'da olduğu gibi.

Bu vesileyle tarih boyunca hak ve hakikat uğruna canından geçen aziz şehitlerimizi, istiklal ve istikbalimiz için mücadele eden kahraman gazilerimizi; hürmet, rahmet ve şükranla yâd ediyorum. Kanlarıyla destan yazanların evlatları olarak bu topraklar için canla başla ecdat yolunda olduğumuzu yine kanımızla destan yazmak için can attığımızı belirtmek isterim. Eriştığımız Ramazan ayının tüm okurlarımız ve milletimiz için rahmete, berekete vesile olmasını dilerim. Şimdiden Mübarek Ramazan Bayramınızı tebrik ederim.

“Üstünde şanlı bayrağımızın özgürce dalgalandığı bu vatan da her birey şehitlerimize borçlu olduğunu bilmelidir. İstiklal Şairi Âkif'in “Şüheda fıskıracak toprağı sıksan şüheda.” dediği gibi güzel vatanımızın her karış toprağı şehit yatağıdır. Şehitlerimize minnet ve vefa ile emanetleri olan bu vatani daha yükseklerle taşımak için canla başla çalışarak birliğimize dinamit yerleştiren mihraklara karşı uyanık olarak layık olacağımızı unutmayalım.

Adem ÖZTÜRKÇÜ

İnfaz ve Koruma Başmemuru

Van F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

ŞİİR

ÇANAKKALE

Yer Çanakkale 1915
Vatan toprağında kanlı bir savaş
Hudut dinlemiyor düşman sürüsü
Şehadet yolunda vatan ordusu

Kimi 20'sinde kimi 15'li
Tek bir sevda var ki vatanın aşkı
Mehmet'in başı dik, şahin bakışlı
Düşmana geçit yok yer Çanakkale

Her birisi birer vatan evladı
Kimi Antepiydi kimisi Vanlı
Al bayrak üstünde hilalin şanlı
Düşmana geçit yok yer Çanakkale

57. Alay, şehit alayı
Vatan için gurbet yaptı silayı
Nice kahramanlar aldı sırayı
Düşmana geçit yok yer Çanakkale

Anafarta önlerinde haçlı ordusu
Seddülbahir sırtlarında Türk ölüm kustu
Her bir yerde kan, ölüm ve barut kokusu
Düşmana geçit yok yer Çanakkale

Nusret mayın döşemişti boğaza
Yedi düvel hayal kurmuştu yaza
Birer birer gömüldüler boğaza
Düşmana geçit yok yer Çanakkale

Sırtında gülle ile Seyit Onbaşı
Çelik gibi sağlam zırhlıya karşı
Dilde tekbir, yürekte vatan aşkı
Düşmana geçit yok yer Çanakkale

Mermiler havada çarpışsa bile
Süngüler sineyi yarsalar yine
Gövdeler toprağa düşseler bile
Düşmana geçit yok yer Çanakkale

Dağların başları dumandır, kardır
Vatanı çiğnetmek Mehmete ardır
Türke yardım eden yüce Mevladır
Düşmana geçit yok yer Çanakkale

Arıburnu, Çimentepe, Conkbayır
Cenk meydanında sen Türk'ü ayır
Ezan birdir, vatan birdir, bayrak bir
Düşmana geçit yok yer Çanakkale

GEÇİLMEZ

On beşinde sırtında yalnız vatan sevdası
Yola düşer Mehmetler arda kalır anası
Al kınalı yavruyu kurban sayar üzülmöz
Seneler geçer ama Çanakkale geçilmöz

Kopup düşen kolunu bağlarken gömleğine
Sümgü ile vuruştu güvenip bileğine
Bu cengin dehşetinden kurt kuzudan seçilmöz
Seneler geçer ama Çanakkale geçilmöz

Şehit düşen her nefer zaferi soruyordu
Şüheda bedenlere gökten nur yağıyordu
Kimsenin haddi değil, Türke kefen biçilmöz
Seneler geçer ama Çanakkale geçilmöz

Çarpıştılar günlerce baba oğul yan yana
Bu milletin gücünü gösterdiler cihana
Her karışı kan ile sulanmadan verilmez
Seneler geçer ama Çanakkale geçilmöz

Vuruşurken kendine hayran etti âlemi
Peygamberin kucağı karşılar Mehmet'imi
Öylesine bir yol bu varılır da dönülmez
Seneler geçer ama Çanakkale geçilmöz

Şakaklardan sızarken kan ter ile gözyaşı
Üç yüz kiloluk topu sırtlandı bir onbaşı
Saf iman kuvvetidir okka ile ölçülmez
Seneler geçer ama Çanakkale geçilmöz

Her biri bir tomurcuk her biri bir güldüler
Allah için çarpışıp Allah için öldüler
Rabbine diz çöker de gayrısına bükülmez
Seneler geçer ama Çanakkale geçilmöz

DUR YOLCU
BİLMEYEN GELİP BASTIĞIN
BU TOPRAK
BİR DEVRİN BATTIĞI YERDİR

Murat Ali KIRBIYIK

Memur

Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü Yayın İşleri Bürosu

“ Mehmet Akif’in Kaleminden Ölümsüz Bir Destan İstiklal Marşı

12 Mart 1921

Yine aylardan bir mart ayına ulaşmanın gururu içindeyiz. Gururu diyorum çünkü mart ayı denilince 7 düvele karşı aldığımız destansı zaferin yıl dönümü gelir akıllara. Öyle bir zafer ki yokluklar içindeki bir milletin bağımsızlık uğruna yapabileceklerinin hudutsuzluğunun ispatı olan, her bir Türk gencini ecdadının fedakârlığıyla gururlandıran bir zafer... Ancak benim bugün sizlere bahsetmek istediğim mart ayının bir diğer önemli hadisenin yıl dönümünü içinde barındırması: “12 Mart 1921 İstiklal Marşı’nın kabulü.”

Okuma yazma öğrendiğimiz zamandan beri defalarca okuduğumuz İstiklal Marşı için neler yazsak az gelecektir ama takdir edersiniz ki böyle bir günü de dergimizde yâd etmemek olmazdı. Bu yüzden biraz İstiklal Marşı’ndan biraz da Akif’den dilimiz döndüğü kadarıyla bahsedelim. İstiklal Marşı, sadece aruz ölçüsüyle yazılmış 10 kıtadan ibaret bir şiir değildir. İstiklal Marşı bir milletin yüreğine dokunan, ruhuna vatan aşkını zerk eyleyen, düşmanı vatan toprağından atmanın hayallerini milletin zihnine işleyen müstesna bir eserdir. İstiklal Marşı öyle muhteşem bir eserdir ki yazımı için bir ödül olmasına rağmen “Ben İstiklal Marşı’na para için yazmam.” diyen Mehmet Akif Ersoy’un manevi hissiyatının yüceliğini yansıttığı bir şaheserdir. Tabiri caizse Türk milletinin bağımsızlık bildirgesidir.

Mehmet Akif Ersoy, İstiklal Marşı için verilecek olan ödülü en başta kabul etmeyeceğini bildirmiş ve

bu şartla İstiklal Marşı’nı yazmaya karar vermiştir. Oysaki Akif zengin bir kimse değildir aksine o dönem oldukça müşkil bir durumdadır ancak milletin bağımsızlık mücadelesinde şevke geleceği, benimseyeceği, bağımsızlık ateşini yüreğinde hissedeceği bir marşı para karşılığı yazmanın uygunsuz düşeceğini idrak edebilecek kadar da mutasavvıf birisidir. Mehmet Akif’in yarışmaya neden katılmak istemediğini ve ikna sürecini dostu Karesi Milletvekili Hasan Basri (Çantay) Bey şöyle anlatır:

“İstiklâl Marşı’nın Büyük Millet Meclisi’nde görev yapan Mehmet Akif tarafından yazılmasını kendisine söylediğimizde o ‘Ben ne müsabakaya girerim ne de caize

“ Mehmet Akif sokakta, camide, mecliste, yürürken, yemek yerken İstiklal Marşı’nı düşündü. Hatta bir gece uyanıp kâğıt bulamadı ve duvara kurşun kalemle şu mısrayı yazdı: “Ben ezelden beridir hür yaşadım hür yaşarım.”

“İstiklal Marşı öyle muhteşem bir eserdir ki yazımı için bir ödül olmasına rağmen ‘Ben İstiklal Marşı’nı para için yazmam.’ diyen Mehmet Akif Ersoy’un manevi hissiyatının yüceliğini yansıttığı bir şaheserdir. Tabiri caizse Türk milletinin bağımsızlık bildirgesidir.

alırım!’ demişti. Ben ricalarımı tekrar ettikçe o da aynı sözü söylemiş ve ‘Bırak yazsınlar. Ben bu yaştan sonra yarışa mı gireceğim ayıp değil mi?’ demişti.

Bir gün Hamdullah Suphi Bey beni mecliste gördü ve ‘Şimdiye kadar 500’den fazla marş geldi. Ben hiçbirini beğenmedim üstadı ikna edemez misin?’ dedi. Ben, Akif Bey müsabaka şeklini ve ikramiyeyi kabul etmiyor; eğer buna bir çare bulursanız yazdırmaya çalışırım dedim. Düşündü ve dedi ki ‘Ben kendisine bir tezkire yazayım. Arzusuna tabi olacağımızı bildireyim. Fakat tezkireyi siz kendisine veriniz. Ben de uygun gördüm. Yarım saat sonra getirip tezkireyi bana verdi.’

Hasan Basri Bey 5 Şubat 1921’de Mehmet Akif Bey’i ikna eder ancak Akif ikramiyeyi almayacağını söyler. Hasan Basri Bey, yarışma koşullarının şairin istediği gibi düzenleneceğini, ikramiyeyi ise bir hayır kurumuna vereceklerini söyleyince Mehmet Akif İstiklâl Marşı’nı yazmayı kabul eder.

Mehmet Akif sokakta, camide, mecliste, yürürken, yemek yerken İstiklal Marşı’nı düşündü. Hatta bir gece uykusundan uyanıp kâğıt bula-madı ve duvara kurşun kalemle şu mısrayı yazdı: “Ben ezelden beridir hür yaşadım hür yaşarım.” İstiklâl Marşı’nı yazarken derin bir tefekküre dalarak olağanüstü gayretle milletinin sabırsızlıkla beklediği şiirini on gün içerisinde tamamlayan Akif eserini milletine armağan etmiştir. Bütün şiirlerini topladığı Safahat adlı kitabına İstiklal Marşı’nı dâhil

etmemiştir. Bunun sebebinde de “O benim eserim değildir, milletimin eseridir.” diyerek açıklamıştır.

Hepimiz Mehmet Akif’i İstiklal Marşı’nın şairi olarak biliriz ve pek azımız daha yakından tanımak için gayret gösteririz. Belki de bu yazıda onun hakkında bilmediğiniz yeni bilgiler öğrenmenize de vesile olurum. Veterinerlik mezunu olan Mehmet Akif, çok iyi derecede Arapça, Farsça ve Fransızca bilmekteydi. Hatta Kur’an-ı Kerim mealini de yazmıştır ancak tam anlamıyla basıma hazır olduğunu düşünmediği için öldükten sonra mealin yakılmasını vasiyet etmiştir. 1921’de Mehmet Akif Ankara’ya geldikten sonra Tacettin Dergâhı’nda ikamet etmiş, şiirlerini, yazılarını bu mekânda yazmıştır. Dergâh aynı zamanda Mehmet Akif ve onu ziyaret edenler için edebi, fikri, tasavvufi, kültürel ve sanatsal sohbetlerin yapıldığı, cephelerdeki durumdan halkın bilgi almak için koştuğu bir mekân olmuştur. Yaşadığı ev günümüzde Mehmet Akif Ersoy Müzesi olarak ziyarete açıktır. İstanbul’da vefat eden Akif’in cenazesi ilk başta kimsesiz bir mevta gibi musalla taşına konulmuş ancak üniversiteli gençlerin haber almasından sonra büyük şair kendisine yakışır bir cenaze merasimi ile ebediyete yolcu edilmiştir. Kabri Edirnekapı Mezarlığında bulunmaktadır. İstiklal Marşı gibi ölümsüz bir eseri yazan büyük üstadın İstiklal Marşı için söylediği şu söz de aslında yazımının özü niteliğinde olup dönemin şartlarını da bize özetlemektedir. “Allah bir daha bu millete İstiklal Marşı yazdırmasın.” Ruhu şâd, mekanı cennet olsun.

*Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak,
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.*

*Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül; ne bu şiddet, bu celal!
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal...
Hakkıdır, Hakk’a tapan milletimin istiklal!*

*Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım,
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım,
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.*

*Garbin afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusum, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
“Medeniyet” dediğin tek dişi kalmış canavar?*

*Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın,
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana vadettiği günler ‘Hakk’ın,
Kim bilir, belki yarın belki yarından da yakın.*

*Bastığın yerleri ‘toprak’ diyerek geçme, tanı;
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır atanı,
Verne, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.*

*Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak, toprağı sıksan şüheda!
Canı, canım, bütün varım alsın da Hüda;
Etmesün tek vatanından beni dünyada cüda.*

*Ruhumun senden ‘İlahi, şudur ancak emeli:
Değmesün mabedimin göğsüne namahrem eli.
Bu ezanlar, ki şehadetleri dinin temeli,
Ebedi, yurdumun üstünde benim inlemeli.*

*O zaman vedâ ile bini secede eder, varsa taşın,
Her cerihamdan, İlahi, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruhümücceret gibi yerden naaşım,
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.*

*Dalgalar sen de şafaklar gibi ey sahil hilal!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helal.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlal.
Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk’a tapan milletimin istiklal!*

Hakan ERDEM

Değer Dergisi Yazı İşleri Müdürü

Fotoğraf: Cesim ŞEKER

CEZA İNFAZ KURUMU PERSONELİNE SOSYAL VE KÜLTÜREL DOKUNUŞ

Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Personeli Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Eğitim Merkezi Başkanı Mustafa Hakan Uyar, kurum bünyesinde tiyatrodan müziğe, spordan işaret diline kadar birçok sosyal aktivitenin yer aldığı geliştirici eğitim programlarıyla personelin motivasyonunu ve kurum içi dayanışmayı artırmayı hedeflediklerini ifade etti. Yapılan çalışmalar sayesinde personelin moral düzeyinin yükseldiğini ve kurumsal aidiyetin güçlendiğini belirten Uyar, eğitim merkezi hakkında Değer dergisine özel önemli açıklamalarda bulundu.

Mustafa Hakan Uyar kimdir, kendinizden bahseder misiniz?

1968 yılında Kırkkalede doğdum. 1990 yılında Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirdim. 1993 yılında Bolu Dörtdivan'a hâkim olarak atandım. 1996 yılında Malatya Darendede Cumhuriyet Savcılığı, 2002 yılında Afyon Sandıklı'da Cumhuriyet Başsavcılığı, birçok farklı ilde savcılık ve başsavcılık görevleri yürütürken 2024 yılı itibarıyla da Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Personeli Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Eğitim Merkezi Başkanlığı görevine atanmış bulunmaktayım.

Üçü ön lisans, biri lisans olmak üzere dört üniversitenin daha diplomasına sahibim. İngilizceyi orta

derecede konuşabiliyorum. Avusturya, İngiltere, Almanya ve Fransa gibi ülkelere mesleki ziyaretlerde bulundum. 2004 yılında Adalet Bakanlığı Avrupa Komisyonu/Avrupa Konseyi ortak girişimi ile düzenlenen "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatları" ile 2005 yılında düzenlenen Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığının "Yeni Ceza Adalet Sisteminin Tanıtımı Semineri Kapsamında Eğitimcilerin Eğitimi" seminerlerinde eğitici olarak yer aldım. Meslek hayatım süresince birçok seminer ve eğitime katıldım.

2001 yılında "Gölge" isimli şiir kitabım, 2022 yılında "Kürsüden Mutfağa" isimli yemek kitabım, 2016 yılında çıkarttığım Adana F

Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan hükümlülerin aile yapıları ve etkilerini kaleme aldığım bir araştırma kitabım, 2008 yılında "Kelepçeli Özgürlük" isimli mesleki çalışma kitabım, 2009-2010 yılında "Tesbihsiz Hapishaneler ve Özgür Yaşa" adlı fotoğraf biyografi kitaplarım, 2017 yılında Yaşamın Kıyısında adlı fotoğraf biyografi kitabım ile 2019 yılında kaleme aldığım "İlamat-İnfaz Bürosu" isimli yardımcı el kitabım bulunmaktadır. Evliyim ve 1 oğlum var.

8 ay önce Eğitim Merkezi Başkanlığı görevine başladınız. Bu süre zarfında eğitim merkezinin gelişimi ve personel eğitimine katkılarınız hakkında neler söyleyebilirsiniz?

8 ay gerçekten kısa bir süre ancak ekip arkadaşlarımızın alanındaki bilgi, tecrübe ve deneyimlerinden de faydalanarak bu kısa süre içerisinde eğitim merkezimizin öncelikli olarak fiziksel ihtiyaçlarına cevap vermek üzere yoğun bir tempo içerisinde mesai harcadık. Ardından mevcut bulunan sosyal aktivite alanlarımızı daha da çeşitlendirerek kursiyerlerimizin memnuniyetini artırmak için çaba sarf ettik. 35 yıllık meslek hayatımın 30 yıllık kısmının ceza infaz kurumlarında geçmesi nedeniyle kurumları çok

iyi tanıdığımı düşünmekteyim. Bununla birlikte yöneticileri ve personeli de ayrı ayrı tanımaktayım. Bu mesleki tecrübe ile kurumlarda hangi konulara yönelik eğitimlerin uygulanması konusunda bilgi sahibiyiz. Buna ilişkin çalışmalarımız sürmekte olup yakın zamanda öncelikli olarak İstanbul ceza infaz kurumları yöneticileri ile eğitim içeriklerinin geliştirilmesi ve ihtiyaçların belirlenmesi amacıyla bir toplantı yapmayı planlıyoruz.

Eğitim merkezinde infaz ve koruma memurları, idare memurları, psikologlar, sosyal çalışmacılar

ve sağlık memurları gibi farklı ünvanlardaki personele hizmet içi eğitimler veriliyor. Bu eğitimlerin içeriğini nasıl belirliyorsunuz ve güncel ihtiyaçlara göre nasıl şekillendiriyorsunuz?

Kurumumuzda ya da diğer eğitim merkezlerinde devam eden hizmet içi eğitim faaliyetlerimizin içerikleri Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüzün Personel Eğitim Daire Başkanlığı tarafından belirlenmektedir. Ceza infaz kurumlarımız ile denetimli serbestlik müdür-

lüklerimizin ve bu kurumlarda görev yapan personelimizin eğitim ihtiyaçları, hâlihazırda devam eden eğitimlerin yeterli olup olmadığı, yeterli olmayan eğitimler ile ilgili gerekli güncellemelerin yapılması amacıyla çalıştay programlarının düzenlenmesi gibi konular her yıl Genel Müdürlüğümüz tarafından düzenlenen Yıllık Eğitim Planı Toplantısında ele alınmakta ve burada alınan kararlar doğrultusunda gerekli adımlar atılmaktadır.

Personelin sadece mesleki gelişimini değil kişisel gelişimlerini

de önemsiyor ve destekliyoruz. Özellikle mesleki anlamdaki davranış değişikliği standardizasyonun sağlanabilmesi amacıyla hem fikir alışverişleri hem beyin jimnastikleri hem de sahadaki farkındalıklar değerlendirilerek ortak ve ideal davranış kalıplarının belirlenmesi sonucunda içsel motivasyonla kalıcı ve istedik davranışların sağlanması eğitim merkezimizin genel misyonudur.

Personellerimizin kendilerini tanımaları, farkındalık ve içgörülerini,

kalıcı davranış değişiklikleri için veya doğru davranış için önemli terimlerdir. Alanındaki uzman arkadaşlarımızla gerekli çalıştaylar düzenlenerek bu temasın daha doğru sağlanması ve gerekli gelişmelerin yapılması için çalışmalar sağlıyoruz.

Eğitim programlarınızda tiyatro, müzik, yakın savunma, işaret dili ve motivasyon eğitimleri gibi sosyal faaliyetlere de yer veriyorsunuz. Ayrıca eğitim merkezinizde berber salonu ve spor salonu gibi alanlarda ve dış alanlarda

yenileme çalışmaları yaptınız. Bu gelişmelerin personel üzerindeki etkileri hakkında neler söylemek istersiniz?

Eğitim merkezimizde devam eden bu faaliyetler Genel Müdürlüğümüzün takdiri ile devam etmektedir. Bu faaliyetler; personelin moral ve motivasyonunun artırılması, kurumsal aidiyetin güçlendirilmesi, birlik ve beraberliğe katkı sağlanması, ekip çalışması içerisinde hareket etme alışkanlığının kazanılması, engelli olan vatandaşlarımızla daha sağlıklı iletişim kurulabilmesi ve sağlıklı yaşam için önem arz eden spor faaliyetlerinin kurumumuz bünyesinde yürütülebilmesi gibi birçok olumlu etkisi bulunmaktadır. Bu kapsamda kurumumuz bünyesinde Genel Müdürlüğümüze uygun görülen Grup CTE ve Sahne CTE ekiplerimiz bulunmaktadır. 15 Temmuz Derneği ile yapılan istişareler sırasında 15 Temmuz'un mana ve mefhumunun daha iyi anlaşılması için etkinlik icra edilmesine karar verilmiştir. Bu amaçla 15 Temmuz 2016 günü şehit olan Yasin Naci Ağaroğlu'nun hayat hikâyesinin anlatıldığı "Sonsuz Yemin" isimli oyun "Sahne CTE" tiyatro ekibimiz tarafından gösteri-

me sunulmaya başlamıştır.

Aynı şekilde kendilerine has yorumları ile Anadolu Rock tarzında yerli ve yabancı eserlerden oluşturdukları repertuar ve sahne performanslarıyla dinleyicilerin büyük beğenisini kazanmış Grup CTE müzik ekibimiz, yürütmekte oldukları kurumsal imaj çalışmalarının yanı sıra toplumsal farkındalık kazandırma ve sosyal sorumluluk bilinciyle şu ana kadar 258 etkinlikte konser verdiler. Teşkilatımıza kazandırdıkları CTE Marşı ve 100. Yıl Marşı gibi önemli eserlerden ilhamla yeni çalışmalar yapmaya devam ediyorlar. Özetle hayata geçirmek üzere çalışmalarını yürüttüğümüz yeni projelerimiz ile birlikte bu faaliyetlerimizi de geliştirerek sürdürmeyi hedeflemekteyiz.

Devlet Tiyatroları, Gençlik Spor Müdürlüğü ve belediyelerle iş birliği protokolleri imzaladınız. Bu girişimlerin eğitim süreçlerine katkıları nelerdir?

Genel Müdürlüğümüzün takdiri ile çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra kamuya yararlı dernekler ve bazı sivil dernekler ile iş birliği çalışmaları yürütmekteyiz.

Bu girişimlerimiz eğitim içeriklerimizdeki güncelleme çalışmaları sırasında üniversitelerden destek alma konusunda da bizlere fayda sağlamaktadır.

Her ay Türkiye'nin çeşitli illerinden farklı personeller eğitimlerinize katılıyor. Bu çeşitlilik eğitim süreçlerini nasıl etkiliyor ve farklı bölgelerden gelen personellerle deneyim paylaşımı nasıl sağlanıyor?

Alanında uzman yönetici, eğitici ve idari personel kadromuz ile herhangi bir sorun olmadan tüm bu süreç birlik ve beraberlikle yönetilmektedir. Eğitimler esnasında her yöremizden her bölgemizden farklı kültür ve karakter özellikleri taşıyan kursiyerlerimizin bir araya gelerek birbirleriyle kaynaşmaları öncelikli hedefimizdir. Ders içeriklerinde eğitici kadromuz konuları örneklendirme uygulaması yaptığında personel ile soru cevap şeklinde konuşmalar sağlamakta ve kendi meslek hayatlarından küçük nüansları anlatarak personelin de anlatmasını teşvik edip hem personelin derslere katılımlarını artırmakta hem de onların kendi aralarında daha çok

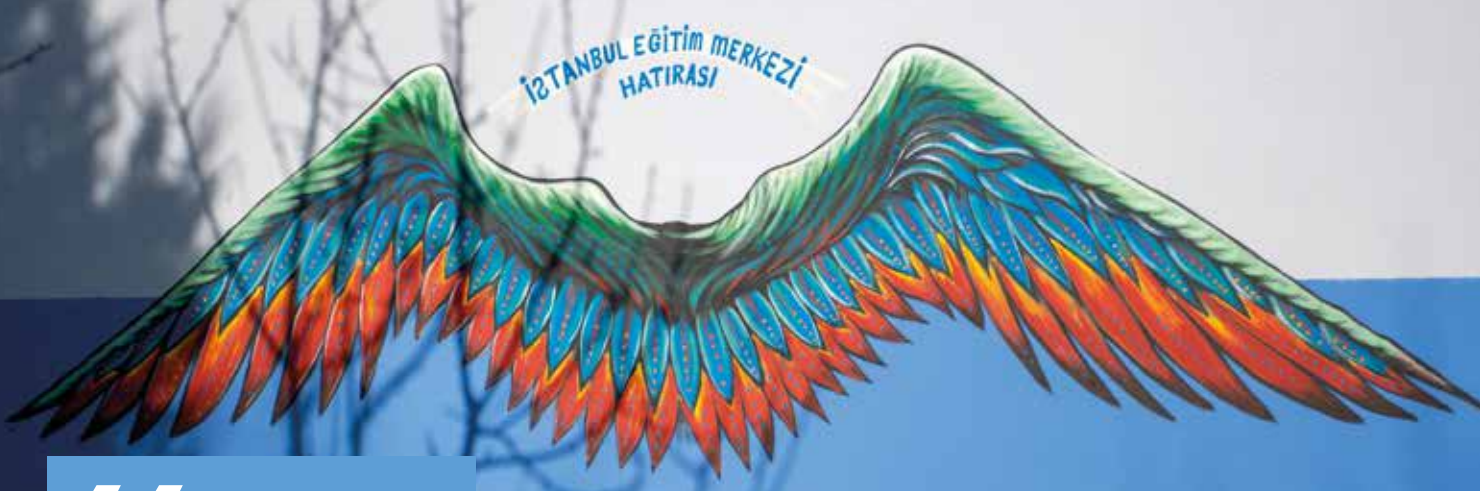
Alanında uzman yönetici, eğitici ve idari personel kadromuz ile herhangi bir sorun olmadan tüm bu süreçler birlik ve beraberlikle yönetilmektedir. Eğitimler esnasında her yöremizden her bölgemizden farklı kültür ve karakter özellikleri taşıyan kursiyerlerimizin bir araya gelerek birbirleriyle kaynaşmaları öncelikli hedefimizdir.

paylaşımında bulunarak kaynaşmalarını sağlamaktadırlar.

Eğitim programlarınızda teknolojiden nasıl faydalanıyorsunuz? Uzaktan eğitim veya dijital araçların kullanımına yönelik çalışmalarınız var mı?

Yapay zekâ ve dijitalleşme ile ilgili yakındaki K1 projesi başlıkları arasında dijitalleşme konusuna önem veriyoruz. Bu anlamda proje çalışmaları hazırlığındayız. Denetimli Serbestlik Müdürlüğü ve Okan Üniversitesi'nin ortak protokolleri ile yapmış olduğu daha büyük ölçekli K2 projesinde de WR gözlükle bağımlılara yönelik yapılan çalışmalara eğitim merkezimiz olarak da ortaklık sunup çalışmaların ve eğitimlerin bizim eğitim merkezimizde yapılmasına yönelik görüşmelere de devam etmekteyiz.

“ Değer dergisini mutlaka okusunlar. Dergiyi okuduklarında zaten ne istediğimizi, CTE Genel Müdürlüğünün ve devletin ne istediğini bilirler.

Ayrıca mevcutta verilen online uzaktan eğitimlerin etkinliğini artırabilmek adına ya da asenkron videolardaki katılımın ve verimin artması adına gerek ders içeriklerine gerek asenkron videolara etkileşimli birtakım videolar eklendi ve eklenmeye devam edecektir.

Eğitimlerinizin personelin mesleki gelişimine ve kariyer ilerlemesine nasıl bir katkı sağladığını düşünüyorsunuz?

Hizmet öncesi, hizmet içi ve farklı içerikteki pek çok eğitim sayesinde personelimiz gerek mesleki

donanımlarını artırma imkânı bulurken gerekse kişisel olarak güçlü taraflarının farkına vararak bunları geliştirme imkânı bulabilirler. Göreve başladıkları ünvan dışında genel müdürlüğümüzün açtığı görevde yükselme sınavları, ünvan değişikliği sınavları hakkında eğitim merkezimiz ve eğitimler sayesinde detaylı bilgilendirmeye sahip oluyorlar. Farklı kurumlardan bir araya gelen personel bilgi alışverişi yapma fırsatı buluyor. Bu sayede hem mesleki gelişimleri hem de kariyerlerin planlama ile ilgili birbirlerinden de çok şey öğrenebiliyorlar.

Eğitim merkezi olarak önümüzdeki dönemde hayata geçirmeyi planladığınız projeler ve hedefler nelerdir?

Eğitim merkezi olarak güncel ve teknolojik gelişmeleri önemsiyoruz ve takip ediyoruz. Gerek eğitim içeriklerinin güncellenmesi ve yeni içeriklerin, modüllerin oluşturulmasında gerekse öğretim yöntem ve teknikleri hususunda sık sık toplantılar düzenliyoruz. Özellikle üniversite ve kamu kurumlarıyla yapılan toplantıları, protokolleri projelerle desteklemek hedefindeyiz. Ulusal ve uluslararası projeleri takip ederek başvurular oluşturmaktayız. Yakın zamanda başvurusu için hazırlık aşamasında olduğumuz dijitalleşme ile ilgili bir K1 projemiz

var. Ayrıca daha büyük ölçekli K2 erasmus projesi için ise denetimli serbestlik ve vakıf üniversiteleri ile görüşmelere devam etmekteyiz.

Değer dergisinin yazar kadrosunun yazarlık alanında uzmanlaşması için eğitim merkezinde eğitim çalışmayı düzenlendi. Katılımcılara hangi konularda eğitimler verildi?

Değer dergisi eğitim çalıştayında Genel Müdürlüğümüzün Anadolu Ajansı ile ve İstanbul Üniversitesi ile yaptığı görüşmeler sonucunda dergi ve yayıncılık alanında uzman isimler yazarlarımıza tecrübelerini aktardı. Anadolu Ajansından gelen uzman isimler mesleki tecrübelerini aktarıırken İstanbul Üniversitesinden gelen akademisyenler metin yazımı ve yazarlık gelişimi üzerine sunumlar gerçekleştirdi. Değer dergisi yazarları teşkilatımızın kendi içinden çıkan, mesaisi dışında ekstra olarak yazılarını hazırlayan özel bir ekip. Bu eğitimde de kendilerini geliştirdiklerini görmek ve onlara destek olmak güzeldi.

Değer Dergisi ile ilgili düşüncelerinizden bahsedebilir misiniz?

Uzun yıllardır meslek gereği ceza infaz kurumuyla çalıştığım için yakından takip ettiğim adı üzerinde çok değerli olduğumu düşündüğüm bir yayın Değer dergisi. Teşkilatın içerisindeki birçok gelişmeyi ve inovasyonu okurlarına en güzel şekilde aktaran çokça okunduğuna inandığım bir dergi. Bu sebeple Adan Z'ye emeği geçen tüm arkadaşlara tebrik ve teşekkürlerimi sunuyorum. İnşallah ilerleyen zamanlarda daha geniş kitlelere ulaşacağını temenni ediyorum.

Son olarak değer okurlarına, personelimize neler söylemek istersiniz?

Değer dergisini mutlaka okusunlar. Dergiyi okuduklarında zaten ne istediğimizi, CTE Genel Müdürlüğünün ve devletin ne istediğini bilirler. Sorularının ve dertlerinin olduğunun zaten herkes farkında. Elinden geldiği kadar üst düzey yöneticilerimiz, ceza infaz kurumu personelimiz telefonlarını dışarıda

bırakarak kapalı ortama giriyor ve uzun süre içeride zor bir görev icra ediyorlar. Tekrar çıktıklarında psikolojileri değişime uğramış olabiliyor. Biz onlara her zaman bir aile olduğumuzu anlatabildiğimiz sürece kapıdan çıktıkları zaman dertlerini anlatabilecekleri bir üst merci olduğumu bildikleri sürece kendilerini daha iyi hissedeceklerini düşünüyoruz. Allah yollarını açık etsin.

“Uzun yıllardır meslek gereği ceza infaz kurumuyla çalıştığım için yakından takip ettiğim adı üzerinde çok değerli olduğumu düşündüğüm bir yayın Değer dergisi.”

Onur KAYA

Psikolog

Marmara 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

EKRANI KAPAT

HAYATI AÇ

Bireylerin teknolojiyi ve interneti bilinçsiz ve kontrolsüz bir biçimde kullanmasına bağlı olarak meydana çıkan davranışsal bağımlılıklar; oyun oynama bozukluğu, kumar oynama hastalığı, telefon ve sosyal medyayı aşırı kullanma gibi bağımlılık yapıcı alt davranış örüntüleri ile kendini gösterir ve bu bağımlılık türüne de “teknoloji bağımlılığı” denilmektedir.

Oyun Oynama Bozukluğu

Dünya Sağlık Örgütü (ICD 11) oyun oynama bozukluğunu şu şekilde tanımlamaktadır:

- Çevrim içi veya çevrim dışı oyunların (video oyunları dâhil) birey için her şeyden daha büyük bir değer taşıması,
- Kişinin dijital oyun oynama konusunda iradesini kontrol edememesi,
- Bedensel, sosyal ve psikolojik olarak olumsuz sonuçlarına rağmen kişinin oyun oynamaktan kaçınmaması. (Örneğin, okula veya işe gidememesi, derslerini veya işini aksatması, ailevi yaşantısında problemler yaşaması vb.)

Söz konusu özellikler hem çevrim içi hem de çevrim dışı oyun oynama davranışlarına bağlı olarak

meydana çıkabilmekte; bireysel, toplumsal, ailevi, psikolojik, fiziksel, akademik, dilsel ve diğer yaşamsal alanlarda yadsınamayacak problemlere yol açabilmektedir. Oyun oynama bozukluğu tanısının konulabilmesi için yukarıda yazılan belirtilerin sürekli ve yineleyici bir biçimde olması ayrıca belirtilerin en az 12 aydır gözleniyor olması gerekmektedir. Fakat bu özelliklerin tamamı kişide gözleniyorsa ve belirtiler de çok şiddetliyse 12 aylık gözlem süresi beklenmemelidir.

Çevrim İçi / Çevrim Dışı Oyun Oynama Bozukluğu

Dünya Sağlık Örgütü, tehlikeli oyun oynamayı bireyin kendisi veya sosyal çevresinin bedensel ve psikolojik sağlığına zarar verme riskini artıran çevrim içi veya çevrim dışı oyun oynama olarak tanımlamaktadır. Bireyin oyun için ayırdığı zamanı artırması, oyunun kişinin hayatında önceliğe sahip olması; özel yaşam, aile, iş hayatı ve eğitim gibi sosyal hayatının olumsuz yönünde etkilenmesi riskini taşımaktadır.

Oyun Oynama Bozukluğunun Yol Açtığı Problemler

Oyun oynama bozukluğu olan kişiler hareketsiz bir biçimde oyuna

“ 2018 yılı verilerine göre oyun oynama bozukluğunun yaygınlık oranı ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Ancak genel nüfus içinde değerlendirildiğinde bu oran %2 ile %10 arasında değişmektedir. İçinde yaşadığımız çağ dijital dönemi içermektedir. Bu sebeple teknolojiden ve dijital platformlardan uzak durmak pek de mümkün değildir.

odaklanmaktadır. Bunun sonucunda yetersiz fiziksel aktivite ile birlikte kilo alımı artmakta ve oyun başındayken sağlıksız beslenme ile öğün geçiştirilmektedir. Ek olarak bu kişilerde görme ve işitme problemleri de ortaya çıkmaktadır. Ayrıca dijital platformda siber zorbalığa uğramakla birlikte bedenlerine yönelik imaj algısı bozulmaktadır.

Çocuk ve Gençler Risk Altında

Dijital platformlarda oyun oynayan çocukların maruz kalabileceği riskleri UNICEF üç kategoride ele almıştır: İçerik riskleri, iletişim riskleri ve davranış riskleri.

İçerik riskleri, çocuk ve gençlerin uygunsuz içerik ve görüntülere maruz kalmasını ifade etmektedir. Çocukların internette çıplaklık ya da şiddet içeren görüntü ve seslere maruz kalmaları, tehlikeli davranışları savunan sitelere denk gelmeleri içerik riskleridir. İletişim riskleri; çocukların yetişkinlerle kurdukları iletişimde karşılaşabilecekleri bedensel, duygusal, cinsel ve ekonomik istismar ile ilgili risk faktörlerini içermektedir. Davranış riskleri ise çocukların riskli içeriklere katkıda bulunduğu davranışları kapsamaktadır. Çocukların diğer çocuklara yönelik zorbalık içeren materyaller üretmesi, yayınlaması ve dağıtması da davranış riskleri içerisinde ele alınmaktadır. Bahsedilen risk unsurları dikkate alındığında çocukların dijital platformda dolaşırken kendilerini korumasını sağlayacak bilgileri öğrenmeleri ve gerekli becerilerle donatılmaları önem arz etmektedir.

Bunları Biliyor musunuz?

2018 yılı verilerine göre oyun oynama bozukluğunun yaygınlık oranı ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Ancak genel nüfus içinde değerlendirildiğinde bu oran %2 ile %10 arasında değişmektedir. İçinde yaşadığımız çağ dijital dönemi içermektedir. Bu sebeple teknolojiden ve dijital platformlardan

uzak durmak pek de mümkün değildir. Bunun yerine dijital platformlardan kaçınmayı öğrenmek gerekmektedir. Önerilen ekran süreleri şu şekildedir:

- **0-3 yaş:** Olabildiğince ekrandan uzak tutulmalıdır.
- **3-6 yaş:** Günde toplam süre en fazla 20-30 dk.
- **6-9 yaş:** Günde toplam süre en fazla 40-50 dk.
- **9-12 yaş:** Günde toplam süre en fazla 60-70 dk.
- **12+ yaş:** Günde toplam süre en fazla 120 dk.

Ne Yapmalıyız?

- Çocuklarınızı ilgi alanları ve yeteneklerine göre ilgili aktivitelere yönlendirin.
- Çocuklarınızın akran grupları ile sosyalleşmesine olanak sağlayın.
- Çocuğunuzla birlikte vakit geçirin.
- Çocuğunuzun teknoloji kullanımını kontrol edin.
- Çocuğunuzun sanal ortamdaki arkadaşlarını tanıyın.
- Bilgisayarda güvenli internet uygulamasının olmasına özen gösterin.

Armağan BURAN

Daire Başkanı

Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü Kurumsal İletişim Daire Başkanlığı

HAYATIN MERKEZİNDEKİ GÜC KADIN

Yaşamın Temel Taşı

Kadın, yalnızca bir birey değil toplumun temel taşı, ailenin kalbi ve geleceğin mimarıdır. Tarih boyunca farklı roller üstlenen kadınlar, medeniyetlerin gelişiminde en büyük paya sahip olmuştur. Onlar, bazen cephede savaşan bir kahraman bazen bilginin ışığını taşıyan bir öğretmen bazen de hayatın yükünü omuzlayan bir anne olarak toplumun her alanında iz bırakmıştır. Bugün ise kadınların başarıları iş dünyasından sanata, bilimden siyasete kadar her alanda yankılanmakta toplumun her kesiminde önemli bir yer tutmaktadır.

Ancak kadınların karşı karşıya olduğu zorluklar da yok değildir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, şiddet, eğitimde ve iş hayatında karşılaşılan ayrımcılıklar, kadınların potansiyellerini tam anlamıyla ortaya koymalarına engel teşkil etmektedir. Oysa kadın güçlü olduğunda toplum da güçlü olur. Kadınlara sağlanan her fırsat yalnızca bireysel başarılarını artırmakla kalmaz aynı zamanda toplumsal refahı da yükseltir.

Bu makalede kadının toplumsal ve ekonomik hayattaki önemine, Türk kadınının tarihsel rolüne, kadınlara yönelik şiddetle mücadeleye ve ceza infaz kurumlarındaki kadın personelin katkılarına değineceğiz. Çünkü kadınların varlığı ve emeği, sadece bireysel değil toplumsal bir dönüşümün de en büyük itici gücüdür.

Gücün ve Fedakârlığın Simgesi

Türk kadını tarih boyunca sadece aile içinde değil toplumun her alanında aktif roller üstlenmiştir. Orta Asya'da kadınlar devlet yönetiminde söz sahibi olmuş. Eşleriyle birlikte ülke yönetmiş, savaşlarda bizzat mücadele etmiştir. Hatun ünvanıyla anılan kadın hükümdarlar Türk tarihindeki kadın-erkek eşitliğinin en güçlü göstergelerinden biridir.

Milli Mücadele döneminde, Türk kadını vatanı için büyük fedakârlıklar göstermiştir. Cephede mermi taşıyan Şerife Bacılar, düşmana karşı direnen Nene Hatunlar, istihbarat faaliyetleri yürüten Halide Edip Adıvarlar bağımsızlık yolunda büyük kahramanlıklar sergilemiştir. Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte kadınlar birçok alanda haklarını kazanmış özellikle eğitim ve siyaset alanında önemli ilerlemeler kaydetmiştir.

Mustafa Kemal Atatürk, "Ey kahraman Türk kadını! Sen yerde sürünmeye değil, omuzlar üzerinde yükselmeye layıksın." diyerek kadının toplumdaki yerini en güçlü şekilde ifade etmiştir. Bugün Türk kadını modern dünyanın her alanında başarılarıyla kendisini kanıtlamış ülkesine ve topluma değer katmaya devam etmektedir.

"Ey kahraman Türk kadını! Sen yerde sürünmeye değil, omuzlar üzerinde yükselmeye layıksın."

Mustafa Kemal ATATÜRK

Üreten, Değiştiren ve Güç Katan

Günümüzde kadınlar iş dünyasında aktif roller üstlenerek üretimin ve kalkınmanın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Öğretmenlikten mühendisliğe, doktordan yöneticiliğe kadar birçok meslek dalında kadınların varlığı her geçen gün artmaktadır.

Kadınların iş hayatında daha fazla yer alması yalnızca ekonomik büyüme için değil toplumsal refahın artması için de gereklidir. Çalışan kadınlar aile ekonomisine katkı sağlarken aynı zamanda gelecek nesillere de ilham verir. Kadın girişimciler yeni iş sahaları açarak istihdama katkı sağlarken lider kadınlar yönetim kademelerinde fark yaratmaktadır.

Kadın emeği, üretimin her aşamasında farkını hissettiren bir güçtür. Tarımdan sanayiye, teknolojiye kadar her sektörde kadınlar, çalışkanlıkları ve özverileriyle toplumları ileriye taşımaktadır. Bilim insanı olarak yeni keşiflere imza atan, doktor olarak hayat kurtaran, sanatçı olarak dünyaya ilham veren kadınlar, üretimin ve gelişimin en güçlü mimarlarıdır.

Ceza İnfaz Hizmetlerinde Kadın Personelimizin Rolü

Ceza infaz kurumları ve denetimli serbestlik müdürlükleri sadece cezaların infaz edildiği yerler değil aynı zamanda insan hayatına dokunan, topluma kazandırma süreçlerinin titizlikle yürütüldüğü alanlardır. Bu süreçlerde kadın personelimizin emeği ve katkısı yadsınamaz. İnfaz ve koruma memurlarından psikologlara, öğretmenlerden sosyal hizmet uzmanlarına kadar pek çok kadın personelimiz, görevlerini büyük bir özveri ve sorumlulukla yerine getirmektedir. Onlar yalnızca birer kamu görevlisi değil hükümlü ve tutukluların yeniden hayata tutunmalarına rehberlik eden, sabır ve empatiyle süreci yöneten güçlü bireylerdir.

Kadın personelimizin dokunduğu her alan bir dönüşümün kapısını aralamaktadır. Eğitim faaliyetlerinden meslek edindirme programlarına, sağlık hizmetlerinden psikolojik desteğe kadar birçok süreçte onların emeği ve katkısı büyük bir fark yaratmaktadır. Özellikle kadın hükümlülerin rehabilitasyon sürecinde kadın infaz ve koruma memurları ve uzman personelimiz, güven inşa ederek onları geleceğe daha güçlü hazırlamaktadır. Kadın eğitimciler ve usta öğreticiler, hükümlülere yeni beceriler kazandırırken sağlık personelimiz de hem fiziksel hem de ruhsal sağlıklarını koruyarak yeniden topluma kazandırılmalarına destek olmaktadır. Kadın yöneticilerimiz ise adalet

sistemine vizyoner bakış açılarıyla katkı sağlamakta insan odaklı yönetim anlayışlarıyla ceza infaz hizmetlerinin daha etkin şekilde yürütülmesine öncülük etmektedir. Onların liderliği, ceza infaz sisteminin modernleşmesine ve kurum kültürünün güçlenmesine büyük katkı sunmaktadır.

Ceza infaz kurumlarında ve denetimli serbestlik müdürlüklerinde görev yapan tüm kadın personelimize verdikleri emek, gösterdikleri özveri ve dokundukları hayatlar için gönülden minnettarız. Onların sabrı, disiplini ve vicdanı ceza infaz hizmetlerinin temel taşlarından biridir. Her biri, topluma yeniden kazandırılan her bireyin hikâyesinde önemli bir rol oynamakta adaletin sadece cezalandırmak değil aynı zamanda iyileştirmek ve fırsat sunmak olduğunu bizlere göstermektedir.

Kadın Varsa Hayat Vardır

Kadın, bir toplumun en değerli hazinesidir. Ailede, iş dünyasında, eğitimde ve adalet sisteminde kadınların varlığı o toplumun gücünü belirler. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü sadece bir kutlama değil kadınların hak ettikleri değeri görmeleri için bir farkındalık günüdür.

Kadınlara verilen destek geleceğe yapılan yatırımdır. Onların hak ettiği saygıyı gördüğü, eşit fırsatlara sahip olduğu ve şiddetten uzak, huzurlu bir dünyada yaşadığı bir gelecek dileğiyle...

Reyhan ÖZTÜRK

Sağlık Memuru

Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü Sağlık Daire Başkanlığı

MOR GÜN Epilepsi Farkındalığı

Mor Gün (Purple Day), dünya çapında epilepsi (sara) hakkında farkındalığı artırmaya adanmış uluslararası bir harekettir. Her yıl 26 Mart 'Mor gün' yani 'Epilepsi Farkındalık Günü' olarak kabul edilmektedir ve dünyanın dört bir yanında insanlar mor giyerek bugünün farkındalığını yansıtır. Mor renk, epilepsi tanısı olan insanların toplumda ki yalnızlık hissini temsil eder.

İlk kez 2008'de Kanada'da, epilepsi hastası olan 10 yaşındaki Cassidy Megan, kendi epilepsi mücadelesinden hareketle "Mor Gün" fikrini ortaya atmıştır. Amacı toplumda epilepsi ile ilgili mevcut efsanelerin yıkılmasını ve nöbet geçiren insanların yalnız olmadıklarını bilmelerini sağlamaktır. Megan, bu amaçla mor rengi seçmiştir. Çünkü mor renk çeşitli kültürlerde yalnızlığı sembolize eder ve epilepsi tanısı olan insanların toplumdaki yalnızlık hissini temsil eder. Öte yandan epilepsi, dünyada ve Türkiye'de sık rastlanan kronik hastalıklardan biridir.

Epilepsi, dünya genelinde en sık görülen nörolojik hastalıklardan biri

olmakla birlikte dünya nüfusunun yaklaşık %1'ini etkileyen, beynin sinir hücrelerinde oluşan bir elektiriksel aktivite bozukluğudur. Halk arasında "sara hastalığı" olarak da bilinmektedir.

Babillilerin, Hintlilerin, Mısırlıların ve Yunanlıların antik yazılı kaynaklarında epilepsi ile ilgili bilgiler bulunmuştur. Babilliler nöbetlerin belirti ve nedenleri hakkında 3000 yıl önce yazılar yazmışlardır. Uzun yıllar boyunca epilepsi, insan bedenine giren şeytan ya da kötü ruhların etkisi olarak değerlendirilmiş ve hatta epilepsi nöbeti geçiren kişiler cadı olarak nitelendirilmiştir. Hipokrat doğaüstü açıklamalara karşı çıkarak epilepsiyi beyin disfonksiyonu ile ilişkilendirmiştir.

Epilepsi çocuklarda genetik, doğumsal anomali ve doğum travmalarına bağlı olarak oluşabilir. Yetişkinlerde ise kafa travmaları, beyin enfeksiyonları ve tümörlere bağlı olarak sonradan oluşabilir. Epilepsi hastalarında; beyinde yer alan elektrik sinyallerinin yayılış hızında normalin üzerinde bir yayılım söz konusu olması halinde "epileptik ataklar" meydana gelebilmektedir. Böylelikle beyinde bulunan sinir hücrelerinde ani ve kontrolsüz boşalmalar (deşarjlar) olur. Bu boşalma esnasında vücutta nöbet adı verilen kol ve bacakta

kontrol edilemeyen sallanma, hareketsiz biçimde boş boş bakınma, ses, görüntü, tat veya koku gibi halüsinasyonlar görme ve bilinç kaybı gibi çeşitli semptomlar görülür. Nöbetlerin yüzde 70'i ilaç tedavisi ile kontrol altına alınmaktadır.

Epilepsi Nöbetini Tetikleyen Faktörler Nelerdir?

Epilepsi hastalarında nöbetlerin sıklığını ve şiddetini artıran bazı tetikleyici faktörler vardır. Bunların farkında olmak ve bu tetikleyicilerden kaçınmak nöbetlerin kontrol altına alınmasında büyük önem taşır. En yaygın tetikleyici faktörler şunlardır:

- **Uykusuzluk:** Uyku düzeninin bozulması nöbetlerin tetiklenmesine neden olabilir.
- **Stres:** Yoğun stres, epilepsi nöbetlerini artırabilir.
- **Alkol:** Alkol tüketimi ve özellikle alkolün aniden kesilmesi nöbet riskini artırabilir.
- **Parlayan ışıklar:** Bazı epilepsi türlerinde parlayan veya hızlı yanıp sönen ışıklar nöbetleri tetikleyebilir.
- **Yorgunluk:** Fiziksel ya da zihinsel yorgunluk nöbet riskini yükseltebilir.

• **Ateş:** Yüksek ateş çocuklarda ve bazı epilepsi hastalarında nöbetleri tetikleyebilir.

Epilepsi Nöbeti Geçiren Kişilere Yaklaşım

Öncelikle olayla ilgili güvenlik önlemleri alınarak hastanın başı korunur. Kriz, kendi sürecini tamamlamaya bırakılır. Hasta bağlanmaya çalışılmaz, kilitlenmiş çene açılmaya çalışılmaz, genel olarak yabancı herhangi bir madde kullanılmaz, koklatılmaz ya da ağızdan herhangi bir yiyecek veya içecek verilmez. Kendisini yaralamasına dikkat edilir. Başını çarpmasını engellemek için başın altına yumuşak bir malzeme konur. Yaralanmaya neden olabilecek gereçler etraftan kaldırılır. Sıkın giysiler gevşetilir. Gözlük takılıyorsa çıkartılır. Kusmaya karşı tedbirli olunur. Düşme sonucu yaralanma varsa gerekli işlemler yapılır.

Epilepsi hastaları iyi tedavi uygulamaları sayesinde normal insanlar gibi yaşamlarını sürdürebilmektedirler. Epilepsi hastası için hastalığın kendisi kadar insanların önyargısı da zor durumlardan biridir. Tarihe adını yazdırmış ve epilepsisi olan Büyük İskender, Napolyon

Bonaparte, Van Gogh, Leonardo da Vinci, Alfred Nobel ve Fyodor Dostoyevski gibi isimler, bize hastalığın başarının önünde bir engel olmadığını göstermeleri açısından harika örneklerdir. Sağlıkla kalın...

“ Babilliler nöbetlerin belirti ve nedenleri hakkında 3000 yıl önce yazılar yazmışlardır. Uzun yıllar boyunca epilepsi, insan bedenine giren şeytan ya da kötü ruhların etkisi olarak değerlendirilmiş ve hatta epilepsi nöbeti geçiren kişiler cadı olarak nitelendirilmiştir.

Şirin Ceren GÖMLEKSİZ
Uzman Öğretmen
Eskipazar Açık Ceza İnfaz Kurumu

%96

%81

%92

2024 DÜNYA MUTLULUK RAPORU NE DİYOR?

“Eğitimde pozitif psikolojiyi ele alacağım bu yazıma Dünya Mutluluk Raporu’ndan ilginç verilerle başlamak istedim. Bir önceki rapora göre 98. sıraya yükselen Türkiye; mutlu kalmak, psikolojik iyi olma hâli ve eğitimde pozitif psikoloji gibi terimleri yaşama entegre etmeyi başarıyor gibi görünüyor.

Yaş farkı arttıkça mutlu olma durumunda artış gözlemlendiğini belirten uzmanlar, listede ilk on sırada bulunan ülkelerin nüfuslarının 16 milyonun altında olduğunu belirtiyor. Diğer birçok ülkede yaşa göre değişim gösteren küresel mutluluk analizlerinde Türkiye verilerinde yaş grupları arasında çok fazla fark gözlemlenmediği dikkati çekiyor. Küresel mutluluk eşitsizliğinin artmış olduğunu gösteren rapor eğitim açısından da çok önemli.

Literatür tarandığında ülkelerin gelişmişlik düzeyleri Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisiyle ve mutluluk arama davranışlarıyla doğrudan ilgili görünüyor. Mutluluk birçok yerde psikolojik iyi oluş olarak ifade ediliyor. Peki, mutluluğun eğitimle ilişkisi nedir?

Mutlu Kalabilir miyiz?

Mutluluk araştırmaları yapan bilim insanlarından biri olan Sonja Lyubomirsky, mutsuzluğumuzun %40’ının bizim kontrolümüzde olduğunu, %10’unun gerçekte yaşadığımız dış olayın etkisi ile olduğunu ve % 50’sinin genetik olduğunu söylemektedir. Daha da ilginç nörobilim alanında çalışan bilim insanlarına göre beynimiz sürekli

bir mutluluk için tasarlanmamış. Birçok çalışmada belirtildiği üzere daha fazla güzel ve olumlu yaşantılarımız olsa da küçücük olaylar psikolojik iyi olma hâlimizi neden düşürme gücüne sahiptir? Cevap nörobilim açıklamalarından geliyor. Çünkü öyle kodlanmıyız. Beynin gelişim süreci kötüyü ayırt edip hızlı ve yaşamsal tepkiler vermemizi destekliyor. Burada karşımıza çıkan terim: Hedonik adaptasyon.

Mutsuz muyum, Mutluluğa mı Alıştım?

Karşımıza çıkan hedonik adaptasyon terimi tam da bu sorunun cevabını veriyor. Daniel Gilbert’in ifadesiyle mutluluk verici şeyler gerçekleştiğinde bir süre sonra muhteşem olmaktan çıkıyor ve mutluluğa alışma durumumuz oluşuyor. Yapılan araştırmalara göre durumlara alışıyor ve duygularımızın ilk coşkusu bir süre sonra yitiriyoruz.

Pozitif Eğitim ile Eğitim Sürecinin Yaşam Boyu Süren Etkisi

Furlong, Gilman ve Huebner’in yaptığı bir araştırmaya göre olumlu okul süreci geçiren ve mutlu olan çocukların madde bağımlılık oranlarının daha düşük olduğu, öz düzenleme konusunda daha başarılı oldukları bulgulanmıştır.

Seligman ve arkadaşlarının yapmış oldukları bilimsel çalışmalara göre pozitif eğitim ile akademik başarının yanı sıra temel yeterliliklerin, karakter gelişiminin, mutluluk hâlinin de gelişmesi hedeflenmiştir. Roseth Johnson ve Johnson’un 2008 yılında 11 ülkede ve 17.000 öğrencinin analiz edildiği meta-analiz çalışmalarında olumlu okul deneyimi ve arkadaş ilişkilerinin akademik başarı üzerindeki etkisi ortaya konulmuştur.

Birçok akademik çalışmada değinildiği üzere eğitim süreçlerinde pozitif psikoloji uygulamalarının kullanılması akademik başarı ve öğrenme üzerinde olumlu etki yapıyor. Ayrıca yaşam doyumlarını artırmayı hedefliyor.

2024 Dünya Mutluluk Raporu’nda Türkiye’nin mutluluk yolunda ilerlediğini görmek sevindirici. Eğitim süreçlerinde ve tekniklerinde pozitif psikoloji uygulamalarının dikkate alınması mutluluk yolunda temel bir basamak olarak karşımıza çıkıyor. Eğitim ve yaşam memnuniyetinin birlikte ilerlemesi ile adımlarımızın daha da büyümesini umuyorum.

Keyifli okumalar dilerim.

Kaynaklar

1. <https://worldhappiness.report/ed/2024>
2. <https://public.tableau.com/app/profile/worldhappiness/viz>
3. <https://gazeteksizlen.com/dunya/2024-dunya-mutluluk-raporu-turkiye-8-sira-yukseldi>
4. <https://www.indyturk.com/node>

ARA DIĞIMIZ ANLAM

“ Aslında hayatı anlamlandırmaya çalışırız. Ancak aradığımız anlamı bir türlü bulamayız. Çünkü hayatın anlamını hep yanlış noktalarda ararız.

Dünyaya geldiğimiz anda doğum travmamızı unutarak bir anlam arayışına gireriz. Kişilik oluşumumuz başlar. Ruhsal ve fiziksel boşluğumuzu doldurma arayışına gireriz. Aslında hayatı anlamlandırmaya çalışırız. Ancak aradığımız anlamı bir türlü bulamayız. Çünkü hayatın anlamını hep yanlış noktalarda ararız.

Yaşamın anlamını bulma arayışımız genellikle varoluşsal bir boşluk ve sürekli bir tatminsizlik hissiyle şekillenir. Doğum travması ve kişisel gelişim süreçlerimiz bu arayışın kökenlerine dair önemli ipuçları sunar. Tarih boyunca hayatın anlamını aramak birçok felsefi ve psikolojik yaklaşımla ele alınmıştır. Bazı düşünürler hayatın anlamını kişisel

deneyim ve değerlerle ilişkilendirirken diğerleri bunun daha büyük bir evrensel düzenin parçası olduğunu savunur. Özellikle doğum travması gibi ilk yaşantılarımız kişiliğimizin ve yaşam anlamı arayışımızın şekillenmesinde kritik bir rol oynar. Bu anlam arayışında sıkça karşılaşılan bir durum belirli hedeflere veya başarıya ulaşmanın yeterli olmadığını görmek olabilir. Bu durumda anlamın sürekli olarak uzağımızda olduğunu hissedebiliriz. Bunun nedeni yaşamın anlamının belki de

sabit bir hedef değil de sürekli bir süreç ve kişisel gelişimle ilişkilendirilmiş olmasıdır.

Bu tür bir arayışta kişisel gelişim ve kendini tanıma süreci genellikle aradığımızı bulmak için en önemli adımlar olarak kabul edilir. Kişisel değerlerimizi, tutkularımızı ve potansiyelimizi keşfetmek bu arayışın bir parçası olarak değerlendirilebilir. Ayrıca yaşamın anlamını bulma yolunda bazen küçük anları ve deneyimleri değerlendirmek de önemli olabilir.

man veya psikolog desteği olsa belki de bir anlık öfkeye kapılmadan daha akılcı çözümler üretebilirdi.

Kendini tanımak çocukluk çağından başlayarak ilgi duyulan, merak edilen, istenilen şeylerin farkında olmayı da içerir. Meslek seçimi açısından örnek vermek gerekirse çocukluğunda bisiklet kullanmış birinin bisikletin bozulan kısımlarını tamir etmeye çalışması tamir gibi işlere ilgisi olduğunu ve tamir konusunda becerisinin olabileceğini göstermektedir. Bu kesin sonuç vermez ama en azından hem kişi açısından hem de çevre açısından ilerisi için güzel bir bilgi içerir.

Kendini tanımak demek hayata sürekli pozitif bakmak, kendini her şeyde haklı görmek, kendini beğenmek demek değildir. Aksine kendini tanımak; yaptıklarının farkında ve nesnel olmak, kendini doğru değerlendirebilmek, kendisinin ve diğer herkesin de siyah veya beyaz değil gri olduğunun farkına varmaktır. Meslek seçiminde de hatalar yapılabilir. Örneğin, üniversitede kazandığı bölüme istemediği halde gelen veya ısınmayan kişiler de görülür. Bu kişiler çözüm olarak bölüm değiştirmek amacıyla tekrar sınava hazırlanırlar. Bunun gibi mutlu olamayacağımızı

düşündüğümüz işte veya meslekte değişimler yapmak gerekebilir. Sonuçta ölüm dışında her şeyin bir çaresi vardır. Umutsuz olmamak gerekir. Mutlu olabileceği, hayattan zevk alabileceği bir yerde çalışmak herkesin hayalidir.

Meslek seçiminde kendini tanımak daha zordur. Bunun sebebi kişinin her ne kadar işte kendini hayal etse bile o işe girmeden kendini doğru değerlendirememesidir. Bunun önüne geçebilmek için staj veya çıraklık gibi deneme yanılma şeklinde iş denemeleri yapılabilir. Buna göre nasıl bir iş yerinde çalışabileceğini, insanlarla iç içe mi yoksa daha çok teknik işlerle mi uğraşacağına dair yeni fikirler edinebilir.

Sonuç olarak kişinin ilgisine, becerisine, düşünce yapısına ve maddi kazanç beklentisine göre meslek seçimi önem kazanır. Kendimizi değerlendirmek sadece duygularımızla ve duygularımızın ürünü olan davranışlarla değil tarafsız bir gözle değerlendirebilmek, olayların sonuçlarında zarar görmeden çözümlü bulmak, seçim yaparken kendi istekleri ile çevrenin değerlendirmesinin bütün şeklinde görebilmek ve buna göre kendi kararını verebilecek olgunluğa erişmektir.

“ Kendini tanımak çocukluk çağından başlayarak ilgi duyulan, merak edilen, istenilen şeylerin farkında olmayı da içerir. Meslek seçimi açısından örnek vermek gerekirse çocukluğunda bisiklet kullanmış birinin bisikletin bozulan kısımlarını tamir etmeye çalışması tamir gibi işlere ilgisi olduğunu ve tamir konusunda becerisinin olabileceğini göstermektedir. Bu kesin sonuç vermez ama en azından hem kişi açısından hem de çevre açısından ilerisi için güzel bir bilgi içerir.

Ümit ÇETİNER

Memur

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Kurumsal İmaj Bürosu

YAPAY ZEKÂ İLE GRAFİK TASARIMIN

EVİRİMİ

“ Teknolojinin hızla gelişmesi grafik tasarım dünyasını da derinden etkilemektedir. Yapay zekâ, tasarım süreçlerinde önemli bir yer edinmiş ve tasarımcılara yeni ufuklar açmıştır. Geleneksel tasarım süreçlerine kıyasla yapay zekâ destekli sistemler daha hızlı daha verimli ve daha yaratıcı çözümler sunmaktadır. Peki, yapay zekâ grafik tasarımı nasıl değiştiriyor? Gelin bu konuyu biraz ele alalım.

Yapay Zekâ Destekli Tasarım Araçları

Son yıllarda geliştirilen yapay zekâ destekli tasarım araçları hem amatörler hem de profesyoneller için büyük kolaylık sağlamaktadır. Örneğin, Adobe Sensei, otomatik öneri sistemleri ve DALL-E gibi yapay zekâ tabanlı görsel oluşturucular tasarımcılara yardımcı olmaktadır. Bu tür araçlar renk uyumu, kompozisyon ve font seçimi gibi konularda öneriler sunarak süreci hızlandırmaktadır. Ayrıca bu sistemler geçmiş tasarımları analiz ederek kullanıcının tarzına uy-

gun önerilerde bulunabilir. Bunun yanı sıra yapay zekâ destekli araçlar tipografi seçiminden arka plan oluşturmaya kadar birçok aşamada tasarımcıya yardımcı olmaktadır. Örneğin, otomatikleştirilmiş vektör çizimleri veya fotoğraf düzenleme yazılımları sayesinde tasarımcılar zamandan tasarruf edebilmektedir.

Tasarım Sürecinde Yapay Zekânın Rolü

Yapay zekâ, grafik tasarım sürecinde bir asistan gibi çalışarak kullanıcıların işlerini kolaylaştırmaktadır. Örneğin, karmaşık veri görselleştirmeleri otomatik olarak oluşturulabilir, sosyal medya paylaşımları için öneriler sunulabilir veya tekrarlayan işler hızla tamamlanabilir. Ayrıca yapay zekâ destekli sistemler müşteri geri bildirimlerini analiz

ederek tasarım süreçlerini optimize edebilir.

Yapay zekâ ayrıca sezgisel tasarım önerileri sunarak kullanıcı deneyimini iyileştirmektedir. Örneğin, logolar, afişler veya reklam materyalleri için önerilerde bulunarak markaların kimlik oluşturma süreçlerine katkıda bulunabilir. Ancak yapay zekâ hâlâ özgün yaratıcılığın yerine geçememekte sadece destekleyici bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

Yapay Zekâ ve İnsan Yaratıcılığı: Mükemmel İş Birliği

Tasarımın temelinde insanın yaratıcı dokunuşu yatmaktadır. Yapay zekâ ilham vermek, fikir üretimi hızlandırmak ve rutin işleri otomatikleştirmek gibi konularda tasarımcılara yardımcı olmaktadır. Örneğin, tasarımcılar bir afiş tasarlarken yapay zekâdan farklı kompozisyon önerileri alabilir veya renk paletleri hakkında yönlendirme isteyebilir. Bununla birlikte yapay zekâ destekli tasarımlar her ne kadar etkileyici olsa da duygusal bağ kurabilme yeteneği hâlâ insan tasarımcıların elindedir. Yapay zekânın sunduğu hız ve kolaylık tasarımcının daha stratejik ve yaratıcı işlere odaklanmasını sağlayarak süreci verimli hale getirebilir. Bu nedenle en ideal yaklaşım yapay zekâyı bir araç olarak kullanarak insan ve teknoloji iş birliğini güçlendirmektir.

Yapay Zekâ Grafik Tasarımın Geleceğini Nasıl Şekillendiriyor?

Gelecekte yapay zekânın grafik tasarım üzerindeki etkisinin daha da artacağı öngörülmektedir. Yapay zekâ daha gelişmiş algoritmalar, kişiye özel tasarım önerileri ve daha sezgisel kullanıcı deneyimleri sunarak sektörün dinamiklerini değiştirebilir. Örneğin, yapay zekâ kullanıcıların beğeni ve tercihlerine göre kişiselleştirilmiş tasarımlar üretebilir ve bu da markaların hedef kitleye daha etkili ulaşmasını

sağlayabilir. Ancak yapay zekânın bir araç olarak kalması ve insan yaratıcılığına destekleyici bir rol üstlenmesi tasarımın özünü koruması açısından kritik öneme sahiptir. Yapay zekâ destekli araçların tasarımcılara zaman kazandırarak daha özgün ve etkili işler yapmalarına olanak tanıdığı unutulmamalıdır. Bu yüzden tasarımcıların yapay zekâ ile uyumlu çalışmayı öğrenmesi gelecekte rekabet avantajı elde etmelerini sağlayacaktır. Yapay zekânın sunduğu fırsatları benimseyen tasarımcılar yaratıcılıkla teknolojiyi birleştirerek sınırları zorlamaya devam edecektir.

Görseller yapay zekâ ile üretilmiştir.

Tasarım: Halil İbrahim GÜNEŞ

Şef

Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü Kurumsal İmaj Bürosu

Tüm İslam Aleminin RAMAZAN BAYRAMI *Mübarek Olsun*

"Bunlar, tövbe edenler, ibâdet edenler, hamdedenler, oruç tutanlar, rükû' ve seede edenler, iyiliği emredip kötülükten alıkoyanlar ve Allah'ın koyduğu sınırları hakkıyla koruyanlardır. Mü'minleri müjdele."

Tevbe / 112. Ayet

Celal CEYLAN

İnfaz ve Koruma Memuru

Devrek Açık Ceza İnfaz Kurumu

BELİZE

Bir ayağı Orta Amerika ormanlarında diğeri Karayip Denzinde olan Belize gezilecek yerler ve yapılacak aktiviteler açısından oldukça zengindir. Göz alıcı doğası, turkuaz renkli sahilleri ve Maya dönemine kadar uzanan köklü geçmişiyle popüler bir turizm destinasyonu olarak öne çıkıyor. Belize; masmavi denizi, zengin su altı yaşamı ve büyüleyici mercan resifleriyle dalış severleri cezbeden bir ülke olarak dikkat çekiyor.

Bugünkü Belize topraklarının bulunduğu coğrafya diğeri Orta Amerika ülkeleri gibi yüzlerce yıl Maya medeniyetinin etkisi altında varlığını geliştirerek sürdürmüştür. Bölgede MÖ 2500'li yıllardan itibaren yerleşik toplulukların bulunduğu bilinmektedir. MÖ 3. yüzyılda Maya medeniyetinin zirveye ulaşmasından itibaren Belize önemli bir ticaret merkezi hâline gelmiş ve 9. yüzyılın sonlarına kadar devam eden klasik dönem boyunca da önemini korumuştur. Öyle ki bölge nüfusu o dönemde bugünkü nüfusunun dahi üzerine çıkarak yarım milyonu aşmıştır. Ancak sömürge öncesi dönemdeki Belize topraklarının bir kısmı bugün Meksika ve Guatemala sınırları içerisinde yer almaktadır.

Belize toprakları 16. yüzyılın ikinci çeyreğinden itibaren İspanyol sömürgeciler tarafından istila edilse de Mayaların sömürge kuvvetlerine karşı ortaya koyduğu direniş uzun süre devam etmiştir. Öte yandan 17. yüzyıldan itibaren bölgeye gelen İngilizlerle İspanyollar arasında da

büyük bir hâkimiyet mücadelesi yaşanmıştır. 1716 yılında bölgede ilk kalıcı İngiliz yerleşimi kurulmuş ve 1786'da bölgeye ilk defa bir müfettiş atanmıştır. Belize'nin hâkimiyeti için İngilizlerle İspanyollar arasındaki mücadele 19. yüzyılın ilk yarısında da devam etmiştir. Yüzyılın ikinci çeyreğinden itibaren İspanya'nın bölgedeki varlığının sona ermesiyle 1862 yılında Belize, İngiltere'nin bölgede "İngiliz Hondurası" adıyla kurduğu yeni yönetime bağlanmıştır.

Belize bir asrı aşkın süre İngiliz kolonisi olarak varlığını sürdürmüştür. Ülke ekonomisi I. Dünya Savaşı'nın ardından çökmüş 1931 yılında yaşanan şiddetli bir kasırgayla birlikte de tamamen harap olmuştur. II. Dünya Savaşı'nı takip eden yıllarda bağımsızlık süreci başlamış ve ülkenin ilk seçimleri 1954 yılında düzenlenmiştir. 1964 yılında özerk bir koloni hâline getirilen ülke 1973 yılında Belize adını almış ve 21 Eylül 1981 tarihinde de İngiliz Milletler Topluluğu üyesi bağımsız bir devlet statüsü kazanmıştır.

Türkiye ile İlişkiler

Türkiye ile Belize arasındaki ilişkiler tarihi, coğrafi ve kültürel farklılıkların da etkisiyle yakın geçmişe kadar sınırlı düzeyde seyretmiş ancak son yıllarda Türkiye'nin Latin dünyası ve Karayip bölgesine yönelik açılımlarının ardından iki ülke arasındaki ilişkiler de ivme kazanmaya başlamıştır. Türkiye ile Belize arasında bugüne kadar devlet başkanlığı düzeyinde resmî bir ziyaret gerçekleşmemiş, bakanlık düzeyinde de yalnızca birkaç görüşme yapılmıştır. Türkiye'nin Guatemala Büyükelçiliği, Belize'ye akreditedir.

Türkiye'nin Belize ve Guatemala arasında yaşanan sınır sorunlarının çözümü için Amerikan Devletler Örgütü nezdinde yürütülen çalışmalara maddi katkı sağlaması bölge politikaları açısından önemli bir adımdır. Türkiye'nin ayrıca 2015 yılında Orta Amerika Entegrasyon Sistemi'ne (SICA) gözlemci üye olarak katılması hem bölge ülkeleri hem de Belize ile olan ilişkilerine olumlu yansımıştır.

İklimi ve Beşeri Özellikleri

Orta Amerika ülkesi olan Belize'nin doğusunda Karayip Denizi, batısında ve güneyinde Guatemala kuzeyinde Meksika yer almaktadır. Küçük bir ülke olan Belize'nin fizikî yapısı genel olarak iki bölüme ayrılır: Kuzeyde ovalık bölge ve güneyde dağlık ve ormanlarla kaplı bir bölge vardır. Doğusunu çevreleyen Karayip Denizi'nin kıyı kesimleri mercan adacıklarıyla çevrilidir. Kuzeydeki verimli alüvyon ovaları memleketin en büyük ve önemli akarsuyu olan Belize Nehri ve kolları olan küçük derecikler tarafından sulanır.

Belize'de tropikal iklim hâkimdir. Özellikle güneydeki dağlık kesim gür ormanlarla kaplıdır. İç kısımlara gidildikçe gür ormanlar yerini savanlara bırakır.

Ekonomik Durumu

Belize ekonomisi, tarım ve turizm sektörleri ön planda olmak üzere küçük ve orta ölçekli üretime dayalıdır. 2000'li yılların başlarında yüksek büyüme rakamları yakalanmışsa da 2010'lu yıllarda bu ivme azalmıştır. Artan kamu borçları, yüksek düzeydeki yoksulluk, işsizlik ve gelir eşitsizliğindeki dengesizlik gibi temel ekonomik sorunlar diğer Orta Amerika ülkeleri kadar yakıcı düzeyde olmasa da ülke geleceği açısından düşündürücüdür.

Ülkenin en önemli gelir kaynağı hizmet sektörü ve özellikle turizmdir. Hizmet sektörünün istihdam ve millî gelirdeki payı %70 seviyesindedir. Halkın önemli ekonomik faaliyetlerinden biri olan tarım sektörü

ise özellikle muz, narenciye, kakao ve şeker üretimine dayanmaktadır. Ayrıca balıkçılık ve ormancılık da yaygın olup kereste ve kabuklu deniz canlıları üretimi bu alanda öne çıkmaktadır. Sömürge döneminden bu yana var olan yağ üretimi de Belize ekonomisi için önemini korumaktadır.

Ülkede petrol üretimi de yapılmaktadır. Ancak son yıllarda petrol fiyatlarındaki düşüş Belize'yi de olumsuz etkilemiştir. Dünya piyasası açısından kayda değer miktarda olmasa da petrol üretimi ülke ekonomisi açısından önem arz etmektedir.

Tarihi ve Turistik Yerler

Guanacaste National Park

Ülkenin başkenti olan Belmopan'da bulunan Guanacaste National Park (Guanacaste Ulusal Parkı), yemyeşil ağaçlarla çevrili doğası, kuş gözlem alanları ve yürüyüş parkurlarıyla ülkeye gelen turistlerin ilgi odağıdır. Kalabalık şehirlerin karmaşasından ve stresinden bunalanlar için keyifli bir kaçamak noktası olan bu parka yarım gününüzü ayırarak oldukça hoş zamanlar geçirebilirsiniz.

Hol Chan Marine Reserve

Hol Chan Marine Reserve, ülkeye gelen turistlerin en sık ziyaret ettiği yerlerden biri olan San Pedro Adasında yer alıyor. Şnorkel ve tüplü dalış için elverişli olan yapısıyla öne çıkan bu deniz rezervinde çok sayıda köpekbalığı ve balık çeşidi yaşıyor. Daha çok profesyonel dalış için tercih ettiği bir rezerv olan Hol Chan Marine Reserve eşsiz görüntüler oluşturan manzaralarıyla nefes kesen bir güzelliğe sahiptir.

Belize

Ülkenin ticaret ve endüstrisi büyük ölçüde Belize Şehri'nde, Karayip kıyısında gerçekleşiyor. Renkli sokaklarında İngiliz kolonyal döneminden kalma birçok bina görebilirsiniz. Aralarında tarihi Adalet Sarayı ve St. John Katedrali bulunuyor. Ayrıca deniz kenarındaki parklar, kalabalık alışveriş alanları ve Haulover Creek'in ağzında sallanan yelkenli tekneler bulunuyor. Ülkenin geçmişiyle ilgili bir giriş yapmak isteyenler için Belize Müzesi şehirdeki en büyük hapisane binasında ilginç sergiler ve tarihi fotoğraflarla ulusun mirasını sunuyor.

Kuzey Yarımküredeki en büyük resif sistemi olan Belize Barrier Reef yaklaşık 124 metre derinliğe sahip bir doğa harikası. 300 metre çapındaki bu resif sistemi 1996 yılından bu yana UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alıyor. Beş yüzü aşkın balık türü ve 100'e yakın mercan çeşidine ev sahipliği yapan resif, berrak suları ve büyüleyici su altı manzaralarıyla profesyonel ve amatör dalış tutkunlarının vazgeçilmez adreslerinden biri.

Belmopan

Belmopan, sakin ve küçük bir kasaba havasında olup yaklaşık 15 bin kişilik bir nüfusa sahiptir. Şehre gittiğinizde merkezde 50 dönümlük doğal bir park olan Guanacaste'ye uğramalısınız. Burası sessiz ve huzurlu bir ortam sunuyor.

Şehrin güneyinde ise Mavi Çukur Ulusal Parkı bulunuyor. Bu park içinde göz alıcı St. Herman's Mağarası diğer adıyla Kristal Mağarası yer alıyor. Yaklaşık 1,3 km uzunluğundaki bu dev mağarayı rehber eşliğinde keşfedebilirsiniz.

Ambergris Caye

Ambergris Caye, Beliz'de gezilecek yerler arasında en popüler destinasyonlardan biridir. Hol Chan Deniz Rezervi ve Mavi Delik gibi ünlü noktalara oldukça yakın bir konumda yer alıyor. San Pedro buranın ana merkezi ve konaklayabileceğiniz birçok otel ve tatil köylerine ev sahipliği yapıyor. Kasırga mevsimi olan mayıs-ekim ayları dışında kasım-nisan ayları arası adayı ziyaret etmek için en iyi zaman dilimidir. Bu dönemde sıcak hava ve keyifli atmosferle karşılaşabilirsiniz. Ambergris Caye, şnorkelle yüzme, yelkencilik ve balıkçılık gibi etkinliklerle de ünlüdür. Bu bölgeye ulaşım oldukça kolaydır.

Altun Ha

Belize şehrine yakın bir konumda bulunan Altun Ha, Maya uygarlığının en önemli tören merkezlerinden birisidir. Klasik Maya Döneminde önemli bir ticaret merkezi olan bu gizemli şehirde 13 Maya tapınağı ve yapısı keşfedildi.

Altun Ha'nın en önemli eseri ise bölgedeki en büyük yeşim oyma olan Maya Güneş Tanrısı "Kinich Ahau"nın heykelidir. Bu ulusal hazinenin bir kopyası Belize Merkez Bankası'nda sergilenirken benzeri tüm Belize para birimlerine basılıyor. Altun Ha Jade'in kafası doğu Guatemaladan ithal edilen ve Belize'nin taç mücevheri olarak kabul edilen bir eser.

Büyük Mavi Delik

Büyük Mavi Delik, Belize'nin sembolik su altı obruğu. Gizemini koruyan bu oluşum, insanı hem heyecanlandırıyor hem de ürkütüyor. Sebebiyse koyu mavi görünümüdür. Belize kıyılarından uzakta bulunan bu çukur dalış tutkunlarının gözdesi. Havadan bakıldığında etkileyici görüntüsüyle dikkat çekiyor. Berrak sularıyla ünlü olan obruğun derinliği 124 metredir. Büyük Mavi Delik, Orta Amerika'nın benzersiz doğal güzelliklerinden biri olarak öne çıkıyor.

Lamanai

Belize'nin kuzeyinde gizlenmiş bir hazine var. Lamanai, bir zamanlar Maya uygarlığının en önemli şehirlerinden biriydi. Henüz tam olarak keşfedilmemiş olsa da 44 metrelik tapınağıyla görenleri büyüleyen bu antik kent "batık timsah" anlamına gelen Maya adıyla da dikkat çekiyor.

Lamanai, Belize'deki en büyük ikinci arkeolojik sit alanı ve aynı zamanda en uzun süreli insan yerleşimine sahip. Bölgedeki müzede Maya eserlerini, 16. yüzyıldan kalma İspanyol kiliselerinin kalıntıları ve 1860'tan kalma bir kolonyal şeker değirmenini görebilirsiniz.

Yemek ve Mutfak Kültürü

Belize'nin yemek kültürü tıpkı ülkenin kendisi gibi Karayipler, Orta Amerika ve Afrika'dan gelen tatların bir kokteylidir. Belize'nin geleneksel yemeklerinin çoğu pirinç, fasulye, Hindistan cevizi ve deniz ürünlerine dayanır.

Pirinç ve Fasulye

Hindistan cevizi sütünde pişirilen ve çeşitli etlerle veya tek başına servis edilen pirinç ve fasulye, ülke mutfağının sunduğu basit ama zengin tatlara mükemmel bir şekilde yakalayan temel Belize yemeğidir. Hindistan cevizi sütünde pişirilen pirinç ve fasulyenin kokusu her pazar Belize'deki evlerden sokaklara yayılır. Bu da yerel yemek kültüründeki önemli rolünü gösterir. Bu temel gıda sadece geçim ile ilgili değil topluluk ve gelenekle de ilgilidir.

Kızartma Krikoları

Kızartma krikoları Belize'de sadeliği ve lezzeti nedeniyle seviliyor. Derin yağda kızartılmış bu hamur parçalarının içi hafif ve yumuşaktır dışı ise çıtır altın-kahverengidir. Çoğunlukla kahvaltıda yenir. Fasulye, peynir, yumurta ve hatta reçel ile servis edilir. Kızartma krikolarının çok yönlülüğü tatlı isteğini giderebilecekleri veya geleneksel Belize kahvaltısı tabağına lezzetli bir eşlik edebilecekleri anlamına gelir.

Haşlanmış Tavuk

Belize'deki pek çok et yemeği arasında haşlanmış tavuk özel bir yere sahiptir. Sarımsak, kimyon, kırmızı recado veya achiote ezmesi gibi yerel baharatların lezzetli karışımıyla marine edilen tavuk, kemiğinden düşene kadar yavaş yavaş pişirilir. Bu doyurucu ve rahatlatıcı yemek genellikle pirinç ve fasulyenin yanında servis edilir ve bu da onu Belize yemeklerinde sık sık tercih edilen bir yemek haline getirir. Biberler ve baharatlar tavuğa nüfuz ederek ona hem doyurucu hem de Belize ev yemeklerinin simgesi olan zengin ve sıcak bir tat vermektedir.

Kabuklu Börek

Belize'nin kıyı suları deniz kabuğu açısından zengindir ve deniz kabuğu böreklerini, Belize'nin deniz kaynaklarının özünü yansıtan en sevilen deniz ürünleri haline getirir. Bu lezzetli börekler ince doğranmış deniz kabuğu etiyle yapılır ve soğan, biber ve Belize baharatıyla bir hamur halinde karıştırılır. Ardından altın rengi kahverengi olana kadar kızartılır. Çoğunlukla daldırma soslarının yanında servis edilirler.

Belize Ceviche

Belize'deki Ceviche tropikal iklim için mükemmel lezzetli canlandırıcı bir yemektir. Taze çiğ balık veya kabuklu deniz ürünleri limon suyunda marine edilerek doğranmış domates, salatalık, soğan ve kişnişle birlikte yapılır. Bu yemek genellikle deniz kabuğu, karides ve balık gibi deniz ürünlerinin bir karışımını içerir. Bu da ona her kaşıқта okyanus tadı verir. Misket limonunun parlaklığı ve taze sebzelerin cıvırtısı, hassas deniz ürünlerini tamamlayarak doku ve tatların uyumlu bir karışımını yaratıyor.

Johnny Pastaları

Johnny kekleri, kökenleri ülkenin ilk yerleşimcilerine ve Afrika etkilerine kadar uzanan Belize'nin unlu mamulleridir. Geleneksel olarak un, kabartma tozu, katı yağ ve Hindistan cevizi sütüyle yapılan bu ekmeğe benzeyen kekler yoğun ama yumuşak olduğundan kahvaltı ve öğle yemeğine doyurucu bir şekilde eşlik eder.

Hayri TURHAL

İnfaz ve Koruma Memuru

Marmara Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

AMON-RA'NIN GÖLGESİNDE

KARNAK TAPINAĞI'NIN ALTIN SAATLERİ

“ Antik Mısır'ın büyüleyici atmosferinde güneşin son ışıkları Karnak Tapınağı'nın ihtişamlı sütunlarını okşarken tarih adeta fısıldamaya başlıyor. Gün batımına doğru Karnak Tapınağına ulaşıyorsunuz. Gökyüzü altın sarısından turuncuya ardından derin bir kıvılcığa bürünüyor. Tapınağın devasa taş sütunları ve duvarları, batan güneşin son ışıklarıyla büyülü bir şekilde aydınlandığı vakit Antik Mısır'ın geçmiş kültürünü ve dini gücünü gözümüzde canlandırıyor. Nil'in hemen doğusunda yer alan bu tapınak kompleksi sadece bir yapı değil aynı zamanda Mısır medeniyetinin ruhu ve kalbi olarak kabul ediliyor.

Karnak Tapınağı'nın Tarihi ve Önemi

Karnak, dünyanın en büyük tapınak kompleksi olarak bilinir. İnşasına MÖ 2000'lerde Orta Krallık döneminde başlanmış ve yüzyıllar boyunca farklı firavunların katkılarıyla büyütülmüştür. Yeni Krallık döneminin firavunları olan III. Amenhotep, I. Seti, II. Ramses ve Hatşepsut gibi isimler tapınağın bugünkü görkemine ulaşma-

sında büyük rol oynamışlardır. Kompleksin en önemli bölümleri Amon-Ra'ya adanan Büyük Tapınak, Tanrıça Mut'un tapınağı ve Khonsu Tapınağıdır. Amon-Ra, Antik Mısır'ın en güçlü tanrısından biri olarak kabul edilir ve bu tapınak onun yeryüzündeki evi olarak inşa edilmiştir.

Koç Başlı Sfenksler Yolu
Tapınağın girişinde sizi Koç Başlı

Sfenksler Yolu karşılıyor. Sfenkslerin güçlü duruşu bir zamanlar buraya gelen rahipler ve firavunların Tanrı Amon-Ra'ya olan saygısını simgeliyor. Bu heykellerin Eski Mısırlılar için birer koruyucu olduğuna, tapınağı kötü ruhlardan ve tehlikelerden muhafaza ettiğine inanılırdı. Uzayıp giden yolun sonu sizi tapınağın devasa kapısına yani pylonlara götürüyor.

Büyük Hipostil Salonu: Tarihin Mimari Şaheseri

Tapınağın iç kısmına adım attığınızda Büyük Hipostil Salonuna ulaşıyorsunuz. Dünyanın en büyük sütunlu salonu olan bu alan 134 devasa sütundan oluşuyor. Bu sütunlar gökyüzünü taşıyormuş gibi görünüyor ve üzerlerindeki hiyeroglifler Antik Mısır'ın hikâyelerini taşlara kazıyıp günümüze ulaştırıyor. Bu salon özellikle I. Seti ve II. Ramses'in yönetiminde tamamlanmış ve görkemli dini törenlere ev sahipliği yapmıştır. Gün batımının kızıl ışıkları sütunların yüzeyinde dans ederken bu salonun büyüü sizi tamamen etkisi altına alıyor.

Kutsal Alanlar ve Tanrılara Adanan Tapınaklar

Büyük Hipostil Salonu'ndan ilerlediğinizde tapınağın daha özel ve kutsal alanlarına ulaşıyorsunuz. Amon-Ra'nın

heykelinin bulunduğu kutsal odalar, rahipler dışında kimsenin girmesine izin verilmeyen yerlerdi. Bu odalarda yapılan sunular ve dualar Antik Mısır dininin merkezini oluşturuyordu. Amon-Ra'nın yanı sıra eşi Tanrıça Mut ve oğulları Khonsu için de tapınaklar inşa edilmiştir. Özellikle Tanrıça Mut'un tapınağının bulunduğu alan çevresindeki kutsal göletle birlikte dini ritüellerin merkezi konumundadır.

Kutsal Gölet

Arınmanın sembolü olan tapınağın en dikkat çekici alanlarından biri de kutsal gölettir. Bu büyük su havuzu rahiplerin ritüel temizlikleri için kullanılmıştır. Göletteki yansıma gökyüzünün kızıl tonlarıyla birleştiğinde hem dünyevi hem de ruhani bir bağlantıyı temsil eder gibi görünür. Göletin çevresinde rahiplerin ayinlerini hazırladığı alanları hayal etmek

kolaydır. Su, Mısır mitolojisinde hayatın ve yeniden doğuşun sembolüdür. Bu nedenle gölet tapınağın ruhani gücünü tamamlayan bir unsur olarak görülmüştür.

Karnak'ın Ruhani Gücü

Karnak Tapınağı sadece bir ibadet yeri değil aynı zamanda Mısır Firavunlarının gücünü ve tanrılarla olan bağını pekiştiren bir propaganda merkeziydi. Burada yapılan törenler, tanrılara adak sunumları ve firavunların zafer kutlamaları tapınağı bir ritüel merkezi hâline getirmiştir. Ayrıca her yıl düzenlenen "Opet Festivali" sırasında firavun, Tanrı Amon-Ra'nın heykelini Nil boyunca taşır ve tapınağın kutsallığını halkıyla paylaşırdı.

Son Veda

Tapınakta dolaşırken gökyüzü karararmaya başlıyor. Geri dönerken taş duvarların gölgeleri ve sütunların ihtişamı zihninizde kalıyor. Karnak Tapınağı sadece taşlardan yapılmış bir yapı değil, tarihin, mitolojinin ve insanın ilahiyle olan bağlantısının somut bir sembolü. Bu kutsal mekânın büyüü içinizde derin bir iz bırakıyor ve her bir detayıyla Mısır'ın ihtişamını zihinlerimize kazıyor.

“ Tapınağın en dikkat çekici alanlarından biri de kutsal gölettir. Bu büyük su havuzu rahiplerin ritüel temizlikleri için kullanılmıştır. Göletteki yansıma gökyüzünün kızıl tonlarıyla birleştiğinde hem dünyevi hem de ruhani bir bağlantıyı temsil eder gibi görünür.

Kamil KIRATLI
Öğretmen
Bilecik M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

SÖYLEME GELENEĞİ

Türk toplumu tarihin her döneminde edebiyata önem vermiştir. Sanata ve o sanatı icra eden her sanatçıya toplum tarafından saygı duyulmaktadır. Edebiyat alanında yer alan yazılı ve sözlü kültürel mirasımız oldukça zengin bir birikimden oluşmaktadır. Şiir, masal, hikâye, türkü, ninni gibi birbirinden farklı kültürel değerler bulunmaktadır. Şiir alanının bir kısmını oluşturan ninni geleneği de kültürel havuzumuz içerisinde bulunan türler arasındadır.

Ninniler, Türk sözlü geleneğinin anonim eserleri arasında yer almaktadır. Anne ile bebek arasında birincil sözlü iletişimin temellerini oluşturmaktadır. Dünyaya gözlerini yeni açmış bir bebek, annesi tarafından ninni söylenerek uyutulmaya çalışılmaktadır. Bebek tarafından benlik saygısının kazanılmasında ninniler önemli role sahiptir. Henüz dünyaya geldiği yeri anlamlandıramayan ve fizyolojik ihtiyaçları

bakımından annesine bağımlı olan bebeğin aitlik hissini kazanmasında ve çevresine karşı adaptasyon sürecinde söylenen ninnilerin işlevi oldukça fazladır.

Ninni geleneği anonim halk şiiri içinde yer almaktadır. Ninniler, annelerle bebekleri arasında ilk doğduğu andan itibaren duygusal bir iletişim kurulmasını sağlamaktadır. Anne ile çocuk arasındaki ilk iletişim anne karnında başlamaktadır. Bu iletişim örüntüsü doğumdan sonra annelerin çocuklarına söyledikleri ninniler aracılığıyla da

devam etmektedir. Anneler, ninniler aracılığıyla bir tınının eşliğinde öğütler vermekte ve bebeklerinin sakinleşerek uykuya dalmalarını sağlamaktadır. Anne ile çocuk arasında kurulan iletişimin kalitesinin çocuğun ruhsal ve bedensel gelişimine pozitif katkılar sağladığı uzmanlar tarafından yapılan araştırmalarda ifade edilmiştir. Bazı araştırmalarda çocukların, annelerinin sesinden onun duygularını ve ruhsal durumunu hissedebildiği söylenmiştir. Anne ile çocuğun ilk sözlü iletişimleri olan ninni

“ **Ninni geleneği anonim halk şiiri içinde yer almaktadır. Ninniler, annelerle bebekleri arasında ilk doğduğu andan itibaren duygusal bir iletişim kurulmasını sağlamaktadır. Anne ile çocuk arasındaki ilk iletişim anne karnında başlamaktadır. Bu iletişim örüntüsü doğumdan sonra annelerin çocuklarına söyledikleri ninniler aracılığıyla da devam etmektedir.**

söyleme geleneğinin de bu yüzden hem çocuk gelişimi açısından hem de kültürel birikimimiz açısından öneminin farkına varmalıyız.

Ninni Söyleme Geleneği ve Çalışmalar

Ninni, ebeveynlerin bir ritim ve tını ile duygularını aktardıkları sözlü şiirlerdir. Ninni kelimesinin terminolojik olarak nereden geldiği ve ne zamandan beri dilimiz içerisinde yer aldığı bilinmemektedir. Kaşgarlı Mahmut'un eserinde ninni kelimesinin yerine "bala balu" diye bir kavram kullandığı yapılan araştırmalarda gözlemlenmiştir. Türk toplumunda ninni kelimesinin yerine farklı birçok kelime kullanılmaktadır. Tam bir karşılığı olmasına rağmen ninninin kullanılış amacı ve özü aynıdır. Ninninin bazı toplumlarda ağıt anlamında da kullanıldığı görülmüştür. Bunun sebebinin ise yakınının vefatını kabul etmeyerek uzun bir uykuya daldığını düşünen taziye sahibinin, yakınına ağıt yerine ninni söylediği yayımlanan bazı araştırmalarda tespit edilmiştir. Ninnilerin çocukların

uyumasını, sakinleşmesini ve oyun oynamasını sağlamanın yanında çocukların annelerinin sesi aracılığıyla olumlu bağlanma yaşamasını da sağladığı gözlemlenmiştir. Ninnilerin çocukları korku, endişe gibi ruhsal duygu durumlarından uzaklaştırdığı bilinmektedir. Çocukların henüz anne karnındayken anne sesi vesilesiyle güvenli bağlanma stiline temellerinin atılmasına katkı sağladığı araştırmalarda ortaya konulmuştur.

Türk ninnileri üzerine ilk araştırmayı Macar Türkolog Ignac Kunos'un gerçekleştirdiği bilinmektedir. Kunos, Türk halk edebiyatının farklı türlerinde yaptığı gibi ninniler ile ilgili de derlemeler gerçekleştirmiştir ve bu türe ait eserleri de bulunmaktadır. Eserlerinden birinin 1341 yılında Osmanlıca dilinde "Türkçe Ninniler" ismiyle yayımlandığı bilinmektedir.

Ninnilerle ilgili çalışmaları bulunan Enver Behnan Şapolyo da: "Ninni, annelerin çocuklarını uyutmaları için söyledikleri birer kıtalık halk şiiridir. Ninni yalnız küçük

Dr. Doğan KAYA

çocuklar için yazılmıştır. Ne şairleri bellidir ne de yazılısı vardır. Bunların şairleri Türk anneleridir. Anneden kızına, kulaktan kulağa geçer. Bu suretle de dilden dile nesilden nesile devam eder. Muayyen bir bestesi vardır.” diye söylemiştir. Şapolyo'nun cümlelerinden de anlaşılacağı üzere ninni geleneğinin Türk kültür geleneği içerisinde çok önemli yere sahip olduğu bir kez daha görülmektedir. Anonim halk edebiyatının kültürümüz içindeki değerli eserleri arasında ninniler bulunmaktadır.

Halk şiiri alanında anonim eserler üzerinde çalışan ve araştırmalar yapan Doğan Kaya'nın: “Ninniler; uyutulmaya çalışılan çocuğa veya çocuğu hoplatıp severken söylenen ve birtakım duygu, düşünce, inanç, umut ve hayalleri, sevinç ve acıları ihtiva eden, çoğunlukla dört mısra

“Doğan Kaya'nın: “Ninniler; uyutulmaya çalışılan çocuğa veya çocuğu hoplatıp severken söylenen ve birtakım duygu, düşünce, inanç, umut ve hayalleri, sevinç ve acıları ihtiva eden, çoğunlukla dört mısra ile söylenen ve mısra sonlarına birtakım klişe sözler ilave edilerek ezgi ile terennüm edilen manzum sözlerdir.”

ile söylenen ve mısra sonlarına birtakım klişe sözler ilave edilerek ezgi ile terennüm edilen manzum sözlerdir.” cümleleri ninni geleneğinin en kapsamlı ve açıklayıcı tanımını olmuştur.

Ninnilerin konusu hitap ettiği kitle olan çocuklardır. Ninniler ile anne baba sevgisinin çocuklara aktarılmaya çalışıldığı söylenebilir. Aile olmanın önemi ve aile bağları ninnilerin genel konularını oluşturmaktadır. Aslında ninniler ile çocuğa güvende olduğu ve annesinin onun yanında olduğu hissetti-

rilmeye çalışılır. Ninni geleneğinin günümüze kadar gelmesinde Anadolu'da bulunan annelerimizin katkısının fazla olduğu söylenebilir. Anneler az sözle çocukları için çok yoğun anlamlar içeren ninnilerin sahipleri arasında yer almaktadır.

Ninnilerin kültürel varlıklarımız arasında yer alan mani, türkü, tekerleme, ağıt ve efsane gibi türler arasında etkileşim mevcuttur. Bu türler birbirinden etkilenmiş ve beslenmiştir. Ülkemizde yöresel olarak ninnilerin çeşitlilik gösterdiği gözlemlenmiştir. İllere ve bölgelere göre ninnilerin ezgisinde ve konularında değişiklik olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Her kültürel değerimiz gibi ninni geleneğini de yaşatarak gelecek kuşaklara aktarılması için yapılan çalışmaları desteklemeliyiz. Alanda yapılan ninni geleneği ile alakalı araştırmalarda zorluklarla karşılaşılmasının sebebi anonim olmasından kaynaklanmaktadır. Ninniler, eski zamanlara tanık olan yaşlılar tarafından kültürel değerlerin aydınlanmasına kaynak sağlamaktadır. Yazılı eserlerin az olmasından kaynaklı olarak sözlü geleneklerimizin araştırılmasında alana inerek insanlar ile röportajlar yapılmaktadır. Ninni geleneğinin dilden dile nesilden nesile aktarılmasından dolayı değişimlere

uğradığı ve eklemeler yapıldığı gözlemlenmiştir. 1982 yılında Amil Çelebioğlu tarafından hazırlanan ve derlenen ninni kitabı kapsamlı bir kitaptır. Bu kitabında Anadolu ve Türk toplumunun ninnilerinin yanında dünyanın diğer topluluklarının ninnilerine de yer vermiştir. Bu özelliği ile günümüze kadar gelen ninni kitapları içinde önemli bir yere sahiptir.

“Ninni de ninni ninnice
Bol soğanlı börülce
Yesin benim oğlum doyunca
Mini mini yavrum ninni
Dandini dandini dan ister
Bey babasından don ister
Basmadan beğenmez oğlum
Kadifeden don ister.”

Ninni Söyleme Geleneğinin Genel Özellikleri

- Ninniler sözlü halk edebiyatı ürünüdür. Genel olarak anonim eserler arasındadır.
- Ninni geleneği anlaşılması kolay olan gündelik bir dil ile oluşmaktadır.
- Anne ile çocuk arasında dolaylı bir iletişim sağlamaktadır.
- Ninnilerin sonlarında ve başlarında kalıplaşmış söz ve kelimeler bulunmaktadır.
- Ninnilerin mısraları arasında kafiyeler bulunmaktadır. Birbirinden farklı hece ölçüsüyle yazılan ninni çeşitleri bulunmaktadır.
- Toplumumuzun kültürünü ve değerlerini içerisinde barındırmaktadır. Çocuklara kültürel değerlerimizin öğütlenmesinde kullanılmaktadır.

Zaman içinde teknolojinin gelişmesi ve telefon, tablet, bilgisayar gibi aletlerin kullanımının fazlalaşması ninni söyleme geleneğini de etkilemiştir. Artık uyumayan çocuklara telefon ya da televizyonlardan videolar açılmakta ve izletilmektedir.

Artık annelerin ninni söylemesi yerine ninni albümleri bulunmakta ninni söyleyen oyuncak bebekler satılmaktadır. Ninni dinlenebilen internet siteleri dahi bulunmaktadır.

Ninni söyleme geleneği için ‘geleneksel ninni geleneği’ ve ‘modern ninni geleneği’ diye iki grupta yapmak belki de yanlış olmayacaktır. Geleneksel ninni söyleme geleneği yerine artık albümlerin ya da ninni söyleyen oyuncakların kullanılmaya başlanmasının sebepleri arasında büyükşehirlerdeki yoğunluk ve kalabalığın, koşuşturmacanın fazla olmasının olduğu söylenebilir.

Zaman içinde değişen her şey gibi ninni söyleme geleneğinin de değişime uğradığı bazı araştırmalarda daha kapsamlı bir şekilde sunulmuştur. Bu yazımızda ninni söyleme geleneği üzerine paylaşım-

larda bulduk. Son olarak şunu hatırlatmak gerekmektedir: Kültürel değerlerimize sahip çıkarak onları korumalıyız. Onlar, gelecek kuşakların geçmişi öğrenmelerinde ve bizleri anlamalarında etkin bir rol oynayacaktır. Hep beraber tarihimizin, kültür ve geleneklerimizin temelinde olduğu yenilikler için çalışmaya gayret göstermeliyiz.

“Ninni de ninni ninnice
Bol soğanlı börülce
Yesin benim oğlum doyunca
Mini mini yavrum ninni
Dandini dandini dan ister
Bey babasından don ister
Basmadan beğenmez oğlum
Kadifeden don ister.”

Melike AKCURA YULDAŞ

İnfaz ve Koruma Memuru

Konya Açık Ceza İnfaz Kurumu

DİLİMİZİN SINIRLARI DÜNYAMIZIN SINIRLARIDIR

**“Sözün
değiştirici
ve dönüştürücü
değeri giderek
azalmıştır.
Kelimelere
inanın kişiler
hâlâ var
olmasına var
ama onların
nefesleri buz
tutmuş ruhları
ısıtmaya
yetmiyor.”**

Girit'te insanları dehşete düşüren bir canavarı öldüren Kral Aegeus'un oğlu Theseus, Helen isimli bir kızı Atina'ya kaçırdı. Bunun üzerine Helen'in abileri Atina'yı kuşatırlar. Akademos isimli bir kişi araya girerek Helen'in yerini abilerine söyler ve böylece Atina halkını bu kuşatmadan kurtarır. Atina halkı Akademos'a müteşekkir kalınca ona Akropol'ün eteklerinde bir zeytin bahçesi armağan ederler. Akademos ölünce de bu bahçeye defnedilir. Platon MÖ 4. yüzyılda Akademos'un yattığı bu bahçede bir okul kurarak öğrencilere ders vermeye başlar. Felsefe, matematik ve beden eğitimine ilişkin konuşmaların yapıldığı bu okul "akademia" olarak adlandırılır. Floransalı Rönesansçılar bu bahçenin adını yüksek bilgilerin serbestçe öğretildiği kurumları tanımlamak için kullanmaya başlayınca bu terim Avrupa düşüncesine dâhil olur. Akademi ifadesi 16. yüzyıldan itibaren her türlü okul ve eğitim-öğretim yapılan yer için kullanılmaya başlanır. Üniversiteler ve bilim dünyası anlamını ise 1849'da alır. O zamandan bu yana dünyada binlerce akademi kurulmuştur. Etimoloji; sözcüklerin köklerini, hangi dile ait olduklarını, ne zaman ortaya çıktıklarını, ilk olarak hangi kaynaktan kayıt altına alındıklarını, ses

ve anlam bakımından geçirdikleri dönüşümleri inceleyen bilim dalı ve medeniyetler arasındaki etkileşimlerin dil bilimsel incelemesinde çok zevkli bir şekilde kullanılabilen bilgi sahasıdır.

Bilimin çeşitli kalıplara sokulma sürecinin maalesef tekrar yeşertildiği günümüzde kelimelerin bizlere hatırlatması gereken şeyler olduğunu düşünüyorum. Bir coğrafyada ortaya çıkmış küçücük bir tanım bir bakıyorsunuz bir diğer coğrafyada benimsenmiş, büyümüş, anlamca zenginleşmiş ve kültürün bir parçası haline gelmiş. Bazen neşeli bazen de dramatik anlamda hayatımızı etkileyen kelimelerin farklı iz düşümlerini görmemiz için bu derlemeyi yaptık. Bu yazı işte bu düşüncelerle planlandı ve zamanı geldiğinde de sizlere sunuldu. Hacımi gereğince bir çırpıda okuyacak ve birbirinden heyecanlı hikâyelere sahip olacaksınız. Düşünecek, gülecek ve anlamlar arayacaksınız.

•Aristoteles, MÖ 340'ta Büyük İskender'in yanından Atina'ya döndüğünde akademinin yöneticiliği kendisine verilmez. O da bunun üzerine derslerini yine Atina'da bulunan ve adını yakınlardaki Apollon Tapınağı'ndan alan 'lykeion' adlı bahçede vermeye başlar. Bu bahçenin adı günümüzde lisenin isim babası olarak kabul edilir.

•Kapı kelimesi; kapmak, kapanmak, bitişmek, bir araya gelmek fiilinden gelir. Aynı kökten gelen bir kelime-miz daha var: Kapuşmak. Kapuşmak değişime uğramış ve zamanla "kavuşmak" olmuş. Kapı açılır ve insanlar birbirine kavuşur. Bu kadar basit ve bu kadar derin.

•Zeval; eskimek, tükenmek demektir. Eskiler, Arapça zeval kelimesine ek getirerek bunu zeval-ı (zavallı) yapmıştır. Aldığı her nefeste eksildiği için insana da zavallı denir. Yani tükenen, eksilen.

•Farsçada hod "kendi" demek, bin "bakan" demektir. Hodbin ise

kendine bakan yalnızca kendini görendir.

- Muhabbet sevdiğinle konuşmaktır. Arapça habba “sevdi” kelimesinden gelen muhabbet sözcüğünü sık kullanıyoruz ama derinliğini ıskalıyoruz. Ahbap “dost” ve habip “sevgili” muhabbet ile aynı kökten gelir. Muhabbet ise insanın sevdiğiyle konuşmasıdır diğerleri sadece laflamaktır.

- Arapçada bilgisizlik ve bilinçsizliğe karşılık gelen cahiliye ve cehalet kelimeleri köken olarak kısır bir daire içinde dönmeyi ifade eder. Çölde yolunu kaybetmiş ve kendi etrafında dolanan bedeviye de cahil denir.

- Hırs kelimesi h-r-s den geliyor. Çölde develerin sevdiği bir diken vardır. Dikenin adı haresedir. Deve, bu dikenin yiyince ağzı kanar. Kendi tuzlu kanı dikenin tadiyla karışınca daha bir arzu ve iştahla yemeye başlar. Yedikçe kan kaybetmeye de-

vam eder fakat o tattan vazgeçmez ve eğer müdahale edilmezse kan kaybından ölür.

- MÖ 400’lü yıllarda hâkim, kadı ya da bilirkişilik görevi yapan kişilere “histor” denilirdi. Histor aslında “tanık olan” demektir. Herodot isminde bir adam kurgusal olayların değil gerçekten yaşanmış olayların anlatıldığı bir kitap yazmaya karar verdi. Kitabının ismine “Historia” dedi. Yani “tarih.” Tarih bilimi ismini bu kitaptan alır.

- Misafir sözcüğü size gelenin eylemini sefere dayandırır. Kişi size uğrar ve gider. Gitmek üzere gelmiştir. Esas olan seferdir. Konuk ise kon-mak üzere gelir, size kalmak üzere gelmiştir.

- Ser; baş demek. Serseri başıboş. Serzeniş, başa kakma. Sergüzeşt başa gelen macera. Serazat özgür demek, başına buyruk. Serdengeçti, davasına baş koydu. Sarhoş, başı hoş.

- Hamilikart: Kartı taşıyan. Hamile, bebek taşıyan. Hamal, yük taşıyan. Tahammül, derdi taşıyan. Hamle, başka iş yüklenme. Müteahhit, işi yüklenen. İhtimal, bu iş taşınabilir gibi niceleri.

Etimoloji, dilin derinliklerine inmek ve kelimelerin tarihsel evrimini anlamak adına oldukça değerli bir disiplindir. Her bir kelime bir kültürün, toplumun hatta bir dönemin izlerini üzerinde barındıran bir yapıdır. Bu bağlamda etimolojik incelemeler yalnızca kelimelerin kökenlerini değil aynı zamanda toplumların düşünsel ve kültürel evrimini de gözler önüne serer. Dilin geçmişi sadece anlamlar arasındaki bağlantıları değil aynı zamanda insanlık tarihinin en önemli hikâyelerini de anlatır. Etimoloji sadece dilin kökenlerine ışık tutmakla kalmaz aynı zamanda geçmişle günümüz arasındaki köprüleri kurarak insanlık tarihinin izlerini sürmemizi sağlar. Her kelime tarih boyunca evrilmiş ve yeni anlamlar kazanmış bir varlıktır. Bu, dilin yaşayan bir organizma gibi her zaman gelişmeye ve değişmeye devam ettiğini gösterir.

Sözün değiştirici ve dönüştürücü değeri giderek azalmıştır. Kelimelere inanan kişiler hâlâ var olmasına var ama onların nefesleri buz tutmuş ruhları ısıtmaya yetmiyor. Kan olan her şeyin buharlaştığı, paraya dönüştürülemeyen şeylerin sahiçiliğini yitirdiği tuhaf bir zamanda yaşıyoruz. Kendi dilimizde derinleşemediğimizde verilen bilgiyi doğru alamıyoruz. Bu kadar az kelime hazinesiyle dünyayı anlayamaz, iletişim kuramayız.

Dilimizin sonsuz sınırlarında gezintiye çıkmak umarım sizlere iyi hissettirmiştir. Kelimelerle hemhal olduğumuz, dilimizi varlığımızın evi olarak konu aldığımız bu yazı dilerim size seyri güzel ufuklar kazandırmıştır.

Kaynaklar

1. Çakan, Murat. Etimolojik Hikâyeler Çivi Yazıları Yayınları. (2017)
2. Yaman, İsmail. Bilimsel ve Teknolojik Terimlere Dair Etimolojik Hikâyeler. (2017)
3. Yaşar, Şermin. Ankara Kelime Müzesi. (2022)

Hamdi ÖLMEZOĞLU

Psikolog

Denizli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Hacıyatmaz Deneyi

“Özellikle televizyon dizilerinde şiddeti meşrulaştıran, cinsiyet rollerini pekiştiren diziler çok büyük tehlike arz etmektedir.”

Psikoloji tarihinde en bilinen deneylerden birisi “*Hacıyatmaz deneyi*” ya da bir diğer ismiyle *Bobo Doll* deneyidir. Deneyi yürüten ise Kanadalı ünlü Psikolog Albert Bandura’dır. Sosyal öğrenme kuramını çok güzel açıklayan bu deneye daha yakından bakalım.

Deney kapsamında çocuklar 3 grup halinde odaya alınır ve resim çizmeye başlarlar. İlk gruptaki çocuklar odaya alınır ve resimleriyle ilgilenmeye başladıktan sonra odaya bir yetişkin girer ve odadaki hacıyatmaza şiddet içerikli davranışlarda bulunmaya başlar. Tekme atar ve kötü sözler söyler. Sonrasın-

da ikinci grup çocuk odaya alınır. Arkasından giren yetişkin ise bu sefer hacıyatmaza şefkat ve sevgi gösterir. Üçüncü grup ise kontrol grubudur.

Şiddet gösteren yetişkini izleyen çocuklar hacıyatmazla baş başa bırakıldığında aynı şekilde şiddet göstermişler hatta çekiç gibi silahlar kullanarak kendince şiddet yöntemleri üretmişlerdir. Hatta kız çocuklarının dahi şiddete başvurduğu gözlemlenmiştir. Şiddet gösteren yetişkini izlemeyen çocuk gruplarında ise şiddet eğilimine daha az rastlanmıştır.

Bu deneyin de gösterdiği gibi sosyal öğrenme ya da modelleyerek öğrenme davranış edinilmesinde etkili olabilmektedir. Çocukların anne babasını, çevresini veya sosyal medyayı model alıp kendi hayatlarının ilerleyen yıllarında bu modelleri uygulamaya geçirmesi anne babaları daha dikkatli olmaya teşvik etmelidir. Bu noktada anne babalar şiddet içeren davranışlar göstererek olumsuz model olmalıdır. Ayrıca sosyal medya ve

televizyonların doğru kullanımını da çocukların şiddeti modellememesi için gereklidir. Özellikle televizyon dizilerinde şiddeti meşrulaştıran, cinsiyet rollerini pekiştiren diziler çok büyük tehlike arz etmektedir.

Sosyal öğrenme çevresel faktörlerin davranış edinilmesindeki etkisini gözler önüne sermektedir. Anne babaların şiddet içerikli davranışlarda, eylemlerde bulunması veya bu yönde sözler kullanması benzer davranışların çocukta da oluşmasına sebep olacaktır.

Kız çocuklarının da şiddeti içselleştirerek “Erkektir, döver de sever de.” anlayışıyla şiddeti meşrulaştırması çevresel faktörlerin sonucudur. Son olarak çocukların çokça vakit geçirdikleri sosyal medya ve televizyon içeriklerine mutlaka dikkat edilmelidir.

Kaynaklar

1. Doğa Derneği, 2021. Anadolu Parsı: Bir Kez Daha Görüntülandı
2. Bilim Genç, 2023. Anadolu Parsı: Türkiye'nin Gizemli Kedisi

keşke simge hayat insan dalet incelik söylediğimiz her söz davranış evrene yankılanır yaptığımız her evrene yankılanır döner teorik tersine

Sadece bir günümüzü kayda alıp kâğıda dökübilsek keşke. Gün içerisinde neler konuşuyoruz, olaylara tavrımız neler oluyor, hangi olaylara kızıyoruz, hangi olgular bizi mutlu ediyor? Cümlelerimiz olumlu yönde mi ilerliyor yoksa negatif düşünüp karamsarlığa mı sürükleniyoruz? Bunları öğrenebilmemiz için kendimize başka bir gözle bakmak yeterli olabilir. Böylelikle “Ben kimim?” sorusuna cevap bulabiliriz.

Gün içinde kullandığımız her kelime, kurduğumuz her cümle bireyin kendisini şekillendirir. Edindiğimiz tavır, kullandığımız kelimelerin hacmi bizi simgeler. Olumlu kelimelerle cümle kuran bireylere baktığımızda onların daha mutlu daha refah bir hayat yaşadıklarını, olumsuz cümleler kuran bireylerin daha karamsar daha kuşkulu ve huzursuz bir hayat yaşadıklarına şahit olmuşuzdur. Bunun sebebinin titreşim kanallarından verilen sinyallerin geri dönerek hayatımıza etki ettiği bilimsel araştırmalar neticesinde ortaya konulmuştur. Mesela, iyi düşünen ve iyi konuşan biri başına olumsuz bir durum geldiğinde onun pozitif yönlerini gördüğü için toparlanma süreci daha kısa süreli olur. Çünkü kullandığı cümleler artık bakış açısına yerleşmiş durumdadır. Yaşadığı olumsuz durumları güzel cümlelerle olumlu hale getirip güzel düşünerek olumsuz duygu durumlarından çıkabilmektedir. Ya da tam tersi negatif cümleler kuran biri, hayatındaki tüm olumsuzluk-

kelimelerin gücü

“Söylediğimiz her söz, yaptığımız her davranış evrene yankılanır ve sonra bize geri döner.”

ları üzerine çeker. Böylece daha karamsar daha kuşkulu, ümitsiz bir hayat sürer. Teorik Fizikçi Albert Enstein; “Söylediğimiz her söz, yaptığımız her davranış evrene yankılanır ve sonra bize geri döner.” diyerek yaptığımız eylemlerin ve kelimelerin gücünü bize anlatmaktadır.

Dünyanın yaratılışından beri inanılan tüm dinlerde, bilimsel teorilerde, fizikte, psikolojide vb. dallara bakıldığında ortak bir nokta çıkmaktadır. Kullandığımız, sarf ettiğimiz cümlelerin insan hayatına etkisi yüzde yüzdür. Hal böyle olunca iyi düşünerek, şükrederek, güzel işler yaparak, olumlu konuşarak hayatımızı ve çevremizi güzelleştirebiliriz.

Hayat, tarlaya ekilen bir tohum gibidir. Ne ekersen onu alırsın. O hâlde tüm çabamız iyiyi düşünmek ve iyiyi konuşmak olmalı ki güzel bir hayat yaşayalım. Çünkü bizler düşüncülerimizden ve kullandığımız cümlelerden ibaretiz.

Özlem YILDIRIM

Sosyal Çalışmacı

Kırşehir 2 No.lu Açık Ceza İnfaz Kurumu

PERSONELİMİZDEN GELENLER

Nerede O Eski Çocukluk?

Çocukluk hayatımızın en saf en keyifli ve unutulmaz zaman dilimidir. O yıllar genellikle dışarıda oyunlar oynadığımız, arkadaşlarımızla sokakta geçirdiğimiz saatlerle, ailemizle birlikte gülüp eğlendiğimiz anlarla hatırlanır. Ancak günümüzün teknolojik dünyasında çocukların büyük bir kısmı zamanlarının çoğunu ekran başında geçiriyor. Oysa geçmişte ekranlar bir lüksken çocukların eğlencesi doğal ortamda, açık havada, beden ve hayal gücünün özgürce hareket edebileceği oyunlarda saklıydı.

Teknolojinin gelişmesiyle beraber akıllı telefonlar, tabletler, bilgisayarlar ve televizyonlar çocukların gündelik yaşamlarının önemli bir parçası hâline geldi. Ekranların çocuklar üzerindeki etkisi artık eskisi gibi basit bir eğlence değil bağımlılık yaratıcı bir etki oluştu-

ruyor. Eski zamanların çocukları sokakta oyunlar oynar arkadaşlarıyla takım kurarlardı. Bu aktiviteler çocukların sosyal becerilerinin ve yaratıcılıklarının gelişmesinde etkili rol oynuyordu.

Sosyal ilişkiler kurma, empati geliştirme, grup içinde bir arada çalışabilme gibi yetenekler genellikle dışarıda arkadaşlarla oynarken gelişir. Geçmişte çocuklar birbirleriyle daha fazla yüz yüze etkileşimde bulunarak iletişim becerilerini öğrenirdi. Bu tür etkileşimler, duygusal zekâ ve toplumsal beceriler için çok önemliydi. Ancak günümüz çocukları çoğu zaman sosyal medyada sanal arkadaşlıklar kurarak yüz yüze iletişimden uzaklaşıyorlar. Dijital oyunlar ve uygulamalar, çocukların daha fazla yalnız kalmalarına ve sosyal becerilerini geliştirmekte zorlanmalarına yol açabilir.

Yapılan araştırmalar uzun süre ekran başında vakit geçiren çocuklarda obezite, göz bozuklukları, baş ağrıları gibi sağlık problemleriyle birlikte dikkat eksikliği, anksiyete ve depresyon gibi psikolojik sorunların da arttığını ve dijital dünyadaki içeriklerin çocukların gelişim

seviyelerine uygun olmayabileceği gibi duygusal dünyalarını da olumsuz yönde etkileyebileceğini ortaya koymuştur.

Eskisi Gibi Bir Çocukluk Mümkün mü?

Çağımızda teknolojiyi tamamen reddetmek mümkün olmasa da çocukların ekran başında geçirdikleri zamanı sınırlamak, fiziksel aktiviteyi ve sosyal etkileşimi artırmak önemli bir ilerleme sağlayabilir.

Çocuklarımızı Dijital Bağımlılıktan Koruyabilir miyiz?

Çocukların teknolojik cihazlarla geçirdiği zamanı sınırlamak, ekran kullanımını belirli zaman dilimlerinde denetlemek, çocukları fiziksel aktivitelere yönlendirmek ve ailelerin çocuklarıyla daha fazla vakit geçirerek onlarla etkili iletişim kurması dijital bağımlılığı önlemek için önemli bir adım olabilir.

Geçmişin Çocukluğu ile Geleceğin Çocukları Arasında Denge

Çocukluğumuzun eski masum anılarını kaybetmiş gibi görünsek de teknolojiyi etkili ve dengeli bir şekilde kullanarak çocuklarımızın sağlıklı gelişmelerine katkı sağlayabiliriz. Bugünün çocuklarına geçmişin bu güzel anılarını ve geçmiş değerlerini aktarmak onların sağlıklı, mutlu ve yaratıcı bireyler olmalarına katkı sağlayacaktır. Yazımızı Albert Bandura'nın şu sözleriyle bitirelim:

"Çocuklar, çevrelerinden aldıkları olumlu pekiştirmelerle daha fazla öğrenir ve olumlu davranış geliştirirler."

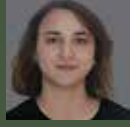
RÜZGARIN TAŞIDIĞI HAYALLER

Günlerden bir vakit güneşin batmaya başladığı o serin anda pencereden dışarı baktım. Bir uçurtma gökyüzünde sağa sola savruluyordu. Rüzgârla dans eden sadece uçurtma değil renklerin binbir tonuydu adeta. O an, uçurtmanın ardında bıraktığı iz kadar derin izler bıraktı bende. Çocukluğuma, en masum günlerime götürdü beni. Çocukluk, bir insanın en masum en saf dönemleri değil miydi? “Altı üstü bir uçurtma ne çok tantana yaptın.” dediğinizi duyar gibiyim. Kimine göre basit bir şey. Uçurtma işte. Size bu konuyla ilgili şöyle fizik bilimini de içine alacak bir tanım yapabilirim: “Uçurtma, rüzgârın ona çarpıp alt ve üst yüzeylerinde farklı bir basınç oluşturması sayesinde havada durur, ipiyle dengelenerek yükselir ve rüzgârın yönüyle hareket eder.” ne kadar da basit ve sığ bir anlatım oldu. Ancak Üstün Dökmen’den şöyle bir pasaj hatırlıyorum: “Neyin küçük neyin büyük olduğu ya da küçük şeylerden hangisinin ne kadar önemli olduğu görecelidir.” anladım ki fark etmeden geçtiğimiz sokaklar, kapı önünde oynayan çocuklar, bir zamanlar babamla yaşadığımız o anılar, hepsi uçurtmalar gibi gökyüzüne bırakılmış izlerdir.

Günlük hayatta her gün gördüğümüz, sıradanlaşan her nesne ya da olay kimilerinin duygu dünyasında coşkun seller gibi hareket eder. Ço-

cukken herkes gibi ben de babamla bir uçurtma yapmıştım. Renk renk süslenmiş, uzun bir kuyruğu olan, kendi ellerimizle hazırladığımız o uçurtma. O gün mahallenin çocuklarıyla birlikte bir tepeye çıkmıştık. Uçurtmamız en güzeliydi, babam ile ben gururluyduk. Heyecanla uçurtmamı gökyüzüne salıverdim fakat uçurtmam uçmadı. Çıtaları kalın yapmışız, rüzgâda yükselmek yerine yere çakıldı. O an hayatımın ilk hayal kırıklığını yaşadım. Önce gökyüzüne yükselen uçurtmalara baktım sonra elimdeki uçamayan uçurtmama. O günden sonra gökyüzü yalnızca bir uçurtmanın süzülmediği yer değil aynı zamanda hayallerimin de birer birer süzülüp gittiği yer oldu. Babama kırıldım çıtaların hesabını doğru yapamadığı için. Kendime kırıldım uçmayan bir uçurtmayı uzun süre sakladığım için. Orhan Veli’ye de kırıldım belki haddim olmayarak:

“Bir uçurtma yaptım telli duvaklı Kuyruğu ebem kumaşı renginde Bir salıverdim gökyüzüne. Gök-yüzünü gördüm.” dediği için. Oysa benim uçurtmam gökyüzünü göremedi. Sanki elimde tuttuğum ip yüreğimle uçurtmayı bağladığı için ben de göremedim o gökyüzünü. Her bakışımda o çocuk kalbimde hissettiğim hayal kırıklığına geri dönerim ama belki de mesele gökyüzünü görmek değil gökyüzüne iz bırakabilmekteydi.

Sümeyya BULUT
Psikolog
Muş E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

AŞIKLAR Bayramı

“ Yusuf’un babasının sazı kültürün bir normudur. Toplumdan aldığımız bazı normları hayatımızın her evresinde farklı bir şekilde yansıtmaktayız. Yusuf’un babasının kültürü gittiği her toplumda, hayatına girdiği her insanda kalıcı etkiler bırakmıştır.

Kemal Varol'un aynı isimdeki romanından uyarlanan, başrollerinde Kıvanç Tatlıtuğ ve Settar Tanrıöğen'in yer aldığı "Aşıklar Bayramı", Özcan Alper'in yönetmenliğini yaptığı 2 Eylül 2022'de gösterime giren baba oğul hesaplaşmasını konu alan bir film. Film, Yusuf adlı bir avukatın yıllar sonra dönen babası Heves Ali ile olan yüzleşme hikâyesine odaklanmaktadır. Film daha ilk sahnelerinde bir fotoğraf stüdyosunda baba oğul fotoğraf çekilirken babasına hüznü bakışlarla bakan çocuğun aralarında yaşanılmasını arzu edip de yaşanamayan duygularının varlığını hissettirmektedir. Tüm film boyunca baba ve oğul tamamlanmamış deneyimlerin ve duyguların yolculuğu ile hesaplaşmalarını izlemekteyiz.

Genel olarak geçmişten günümüze kadar film kültürümüze baktığımızda çok sıradanmış gibi görünen ama aslında çok da önemli bir mevzu olan baba-oğul ilişkisi; Eşkıya, Babam ve Oğlum, Ahlat Ağacı gibi pek çok filmde de işlenmiştir. Babaların oğulları ile olan ilişkileri aidiyet, kimlik, hegemonik erkeklik, iktidar, din, gelenek, geçmişle hesaplaşma vb. pek çok önemli konunun tartışılmaya açılmasına zemin oluşturması anlamında kıymetlidir. Aslında bu durum sosyolojik ve kültürel deneyimlerimizin beyaz perdeye yansımalarıdır.

Toplumsal Bir Bakış

Doğadaki her şeyin nasıl belli bir ömrü varsa toplumdaki kültürün de belli bir ömrü vardır. Doğar yaşar ve ölür. Yusuf karakteri babadan ayrı yirmi beş yıl geçirdikten sonra babasıyla ani bir karşılaşma yaşar ve bir yolculuğun içinde bulur kendini. Baba ve oğul arasında yirmi beş yıl sonra bir değişimin olduğu görülmektedir. Buradaki kültürel değişim ilk göze çarpan unsurdur. Dışarıdan bakıldığında Yusuf babasının oğlu değil gibidir çünkü baba ile Yusuf arasında büyük bir

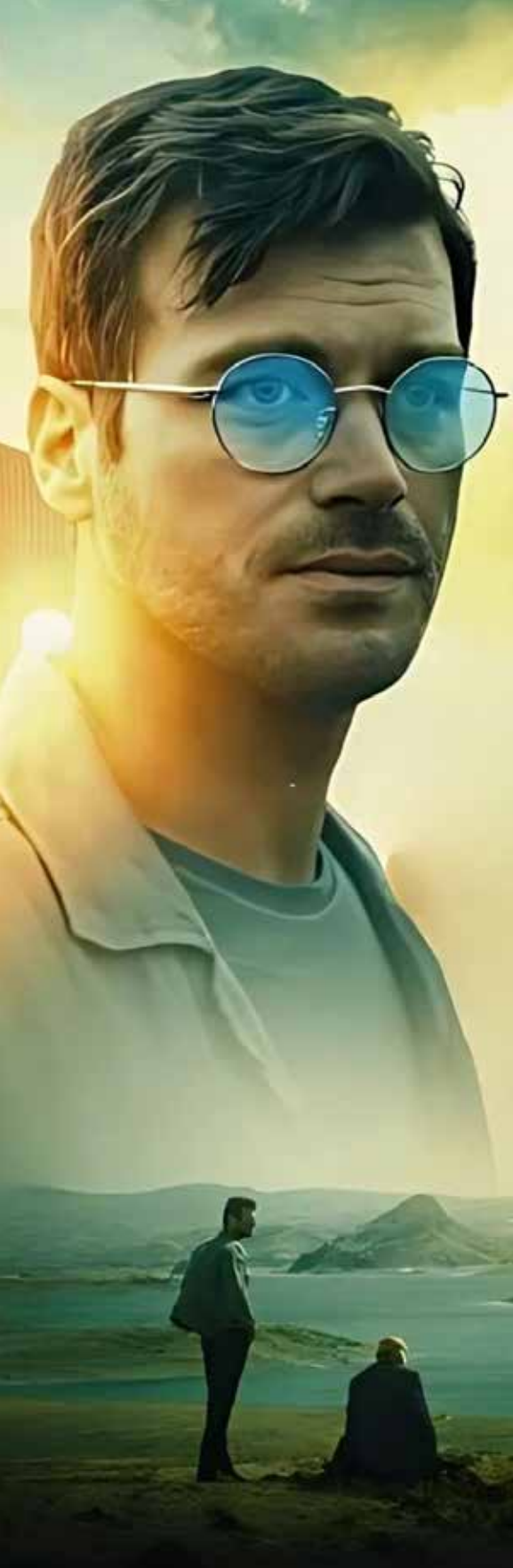
kültürel farklılık vardır. Yaşadığı toplum vesilesiyle babasından ayrıldıktan sonra Yusuf'un kültürü ve davranışları farklı şekillenmiştir. Yusuf'un babası toplumun yaşadığı kültürü temsil etmektedir. Yusuf ise toplumdaki değişimi. Bu değişim gerçekleşirken değişimin sancılı ve bir o kadar da zor olduğu görülmektedir. Yusuf ile kına saçlı kadın arasında geçen diyalogda kadının şu sözleri dikkat çekmektedir: "Aslında o kimseye kötülük yapmadı,

ondan bize düşen bu oldu." bana göre burada kastedilen şey, kültürel olarak karşılaştığımız olumsuzluklar kötü değildir. Herkesin yaşamına aynı etkiyi yaratamadığı için bazılarının hayatını iyi etkilerken bazılarının hayatını kötü etkilemektedir.

Yusuf'un babasının sazı kültürün bir normudur. Toplumdan aldığımız bazı normları hayatımızın her evresinde farklı bir şekilde

yansıtmaktayız. Yusuf'un babasının kültürü gittiği her toplumda, hayatına girdiği her insanda kalıcı etkiler bırakmıştır.

Yusuf'un elindeki fotoğraf makinesi onun geçmişte babasıyla yaşadığı güzel anıları simgeleştirme arzusunun göstergesidir. Aslında yaşamımızın birçok kesintisinde değerlerimizi, kültürümüze ait bazı normları simgeleştiririz. Filmde birçok değer ve norm simgelenmiştir. Saz ve deyiş bazen insana duyulan aşkı bazen de Allah'a duyulan aşkı temsil etmektedir. Yusuf'un babasına bir fotoğraf çekilelim anımız olur dediği sahnede Heves Ali ufak bir şaşkınlık yaşar. Fotoğraf çekerken oğluna bakar. Aslında bu durum düşündürücüdür. Heves Ali telefonla fotoğrafın nasıl çekildiğini bilmediğinden dolayı alışkanlık olarak mı fotoğrafı çeken kişiye baktı yoksa oğluna olan hasretinden mi? Bu da seyircinin cevaplayacağı bir soru olarak kalmıştır.

Toplumsal Bir Bakışta Bireysel Gizil Duygularımız

İnsanların ruh halini dışı vuran duygular, insan yaşamının önemli ve hayati işlevlerinden biridir. Ginott, "Balıklar yüzer, kuşlar uçar ve insanlar hisseder." diyerek insanı insan yapan şeyin duygular olduğunun altını çizmiştir. Duygular başlı başına bizi biz yapan, somut olmayan duygularımızdır. Peki, her duygumuzun farkında mıyız? Her hissettiğimiz duyguyu kendi içimizde tanımlayabilir miyiz? Bu tür sorulara olumlu cevap vermek mümkün değildir. Çünkü dışı vurduğumuz, tanımlayabildiğimiz duygular kadar anlamlandıramadığımız veya kendi içimizde tanımlayamadığımız gizil duygular da vardır. İçimizde tuttuğumuz belki de geçmiş deneyim ve travmalarımızdan kaynaklı bilincimizin en ücra köşelerine attığımız duygulardır gizil duygular.

Âşıklar Bayramı'nda da Avukat Yusuf'un babası ile yaşayamadığı duyguları yıllardır bastırıldığı

görülmektedir. Ara ara ortaya çıkan gizil duyguların dışı vurumları ile karşılaşmaktayız. Yusuf'un yol üzerinde yaşadığı hızlı geri dönüşler, öfke krizleri ve ağlama krizleri bu gizil duyguların dışı vurumunun en belirgin göstergesidir.

Bireysel olarak baktığımızda her kişinin duyguyu yaşayış ve yansıtış şekli kendine özgüdür, biriciktir. Örneğin, herkesin öfke, şaşkınlık, sevinç gibi duyguları aynı şekilde yansıtmayacağını biliriz. Kültürel duygularımız da bireysel duygular gibi biriciktir. Her kültürün kendine özgü duyguları yaşama şekilleri ve yansıtma şekilleri vardır.

"Ne kadar az şey konuşsak, birbirimize sonradan yük olacak ne kadar az anı bıraksak o kadar iyiydi. İnsan sonradan taşımakta zorlanacağı, bir anıya dönüşecek sözleri belki de hiçbir zaman sarf etmemeliydi. Ben de öyle yaptım. İçimden başka ağzımdan başka kelimeler çıktı." Yusuf'a ait sözlerden de anlaşıldığı gibi Yusuf duygularını yaşamaktan kaçmaktadır. Bu durum Yusuf'u kaosa sürüklemektedir. Bireysel de olduğu gibi toplumda da yaşanması gereken duyguların yaşanmaması durumunda kaoslar meydana gelebilir. Bu durum kültürel çatışmalar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ölümçül Bir Uğraşın Yarattığı Duygusal Karmaşalar

Yusuf'un rüyasında babasını öldürmesi aslında fiziki bir ölümü kastetmektedir. Burada babanın yaşam biçimini, yaşadığı kültürü ve davranışlarını öldürmek istediği görülmektedir. Aslında Yusuf, olmak istemediği kişi olmaktadır filmde. Babası gibi her yerde bir insanın hayatına girip belli bir iz bırakıp gitmektedir. Yani bize atadan bırakılan kültür ve davranışlar yaşam biçimine dönüşebilir. Toplumun eleştirdiğimiz ve bize yanlış gelen bir davranışı ya da yaşam biçimi varsa bir bakmışız aslında biz yapıyoruz biz yapıyoruz.

Filmin ilk başlarında babasının

kanser olduğunu ve hastalığın tüm bedenine yayıldığını öğrenir. Babası 4. evre akciğer kanseridir. Film kültürümüze baktığımızda kanser kelimesini pek duymayız. Bu filmde de bir klişe olarak amansız hastalık diye dile getirilmiştir. Her ne kadar beyaz perdemize baktığımızda kanser kelimesi ile pek karşılaşmasak bile yarattığı etki hep aynıdır. Heves Ali'nin kanser olduğunu öğrendiği andan itibaren Yusuf'un birçok davranışı değişir babasına karşı. Yıllardır güçlü, kuvvetli, otoriter olarak algıladığı baba kavramı şimdi ise zayıf, güçsüz ve hasta bir şekilde karşısındadır. Bunun Yusuf için bir yıkıma sebep olduğunu görmekteyiz. Varoluşsal olarak yıkıcı bir durum olsa da duygu olarak bir güç elde etmiştir Yusuf. Yirmi beş yılın tüm cevapsız kalan sorularına cevap bulacak hatta belki de hesabını sorabilecektir. Burada kültürel olarak bizlerin de aynı hisleri devreye girmektedir. Babasına öfke ile yaklaşan her bireyin içerisinde sonrasında bir pişmanlığın sarmaladığı açıkça görülmektedir.

Yusuf'un babasına "Sence bu dünyada adalet var mı?" diye sorduğu anda aldığı cevap karşısında öfkelenmesi aslında Heves Ali'nin kendi babasından gördüğü deneyimleri oğluna yaşatmasının sonucudur. Yusuf'un yatılı okullarda büyümesi onun için yıkıcı bir durumken Heves Ali için muazzam bir şeydir okul okumak. Heves Ali de 7 yaşından itibaren babasını görmemiştir. Toplumumuza baktığımızda varoluşumuzdan bugünüme değin yaşam deneyimlerimizle bir önceki nesilden öğrendiklerimizi aynı örüntü içerisinde yaşamıyor muyuz? Deneyimlerimiz içinde sakin ve huzur içerisinde oluruz, bu bizim konfor alanımızdır. Çünkü bu konfor alanının deneyimlenerek sağlanması yapılmış ve güvenilirliği ölçülmüştür. Oysaki bu deneyim örüntüsü dışına çıkmaya çalışan Yusuf'ta da görüldüğü gibi yıkıcı sonuçlar verdiği görülmektedir.

Sonuç

Heves Ali gittiği her yerde çok fazla hürmet gören saygın bir âşıktır. Film boyunca görülmektedir ki Heves Ali, kendini sanatına adanmış bir baba bir âşık figürünü simgelemektedir. Âşık rolünü çok iyi temsil edebiliyorken baba rolünde zayıf kalmaktadır. Aslında evladını çok seven bir babadır ama kültürel öğretisi ve deneyimleri sebebiyle hiç bir zaman sevgisini gösterememiştir. Bunun en büyük göstergesi ise kasketinin içinde oğlu ile ikisinin fotoğrafını taşıyor olmasıdır.

Babasının âşık arkadaşı Kul Yakup'un dediği "Evlat, kendini fazla yorma. Baba dediğin zaten yarım kalmış kelimedir. Babalar hep yarım kalır." sözleri Yusuf'un babasının ölümünü normalleştirme çabalarıdır. Sahi babalar yarım mı kalır hep? Bu durum dünyanın her yerinde mi böyle yoksa bize mi özeldir? Bir baba neden yarım kalmak zorundadır? Toplumumuzda baba figürünün otoriter olması beklenir. Babaların merhamet göstermesi herhalde bir zayıflık göstergesi olarak algılanmaktadır. Merhamet ve sevgi gibi duyguların sorumluluğu annelere verilmiştir. Oysa sevginin ve merhametin cinsiyeti yoktur. Bu durumun tamamen erkek hegemonyasının bir dayatması olduğunu düşünüyorum. Çünkü sevgi ve merhamet gösterilmesi gereken duygulardır, gösterilmediği zaman hiçbir anlamı olmayan duygulardır.

"Bize bir ömür daha lazım vefatımızdan sonra. Çünkü bu ömrümüzü sadece umutlanmakla geçirdik." (Şeyh Sadi-i Şirazi) filmde aslında anlatılmak isteneni bu sözle özetleyebiliriz. Yaşadığımız ne kadar yanlış şeyler ya da yarım bıraktığımız hayatla, olmak istediğimiz kişi ve olamadığımız kişi için yeniden bir yaşam istemekteyiz.

Dr. Burçin IŞİM

Müdür Yardımcısı

Bakırköy Denetimli Serbestlik Müdürlüğü

1884 Yılında İstanbul Hapishanelerinin Durumu

Avrupa Hapishanelerinden Numune Fotoğraflar

“Osmanlı Devleti 19.yy’da hapishanelerin ıslahı konusunda birçok rapor hazırlatmıştı. Bu raporlardan birini de 1884 yılında Selestin Bonnen yazmıştı. Bonnen’in raporu iki bölümden oluşmaktaydı. İlk bölüm 22 Mart 1884, ikinci bölüm ise 5 Ağustos 1884 tarihinde tamamlanmıştı.

Bonnen raporunun ilk bölümüne “Hapishaneler Hakkında Layiha (Tasarı)” başlığını atmıştı. Rapor oldukça dikkat çekici cümlelerle başlamıştı: “Emr ü fermanı şahaneye imtisalen (padişah fermanına uyarak) Dersaadet (İstanbul) hapishaneleri kemal-i dikkatle (son derece dikkatle) gezildi. Devâir-i mezkurede (bahsi geçen hapishanelerde) bulunan cemiyetlerin hüsn-i idaresi (yönetimi) o derece müşkül göründü ki bunların kâmilin (tamamının) ıslahı hakkında kati teşebbüsata karar vermek için mahbûsınle birlikte birçok müddet bulunmak iktiza edecektir. Zira şark ahalisinin adetlerinin ilk nazarda Avrupalılarınkinden pek farklı ve zabtları daha kolay olduğu müşahede olundu.” görüldüğü üzere oldukça dikkat çekici bu satırlardan da anlaşılmaktadır ki Bonnen hapishanelerin ıslaha muhtaç, acıklı manzarası karşısında idare edilmesinin zorluğundan bahsetmiş bununla birlikte ıslahatın yapılabilmesi için bir süre mahbûsınle kalıp, adetlerin yerinde öğrenilip eksiklikleri tespit etmenin önemini vurgulamıştı. Daha da ilginç tespiti Avrupadaki mahbûsine göre Osmanlı mahbûsünün daha uysal olduğunu ifade etmişti.

Bonnen’e göre birincisi Dersaadet hapishanesindeki mahbûsın,

Avrupadaki mahbûsine nazaran daha fazla hürriyete sahipti. Yine mahbûsinin bir-iki saat işle meşgul olduktan sonra bir arada bulunmaları sakıncalı bulunmuştu. Bonnen bunun sebebini Fransa hapishanelerinden bir örnekle açıklamıştı. Fransa’da bazı mahbûsinin bu boş zamanlarda bir araya gelip tahliye edildikten sonra işleyecekleri suç tasarladıklarını yazmıştı. İkincisi Dersaadet hapishanelerine diğer vilayetlerden mahbûs gönderilmesinin engellenmesi istenmişti. Üçüncüsü Dersaadet tevkifhaneleri çok küçük ve havalandırmaları yetersizdi. Dördüncüsü mahbûsine ait hastaneler oldukça dardı ve bu durum tifo ve çiçek hastalığı gibi birçok hastalığa sebep oluyordu. Bunun için yapılacak en masrafsız ve kolay çözüm yolu olarak müebbet hapis cezası alanlar ile iki seneden fazla ceza alan şahısları ayırarak onların uygun bir tevkifhaneye nakil edilmesi düşünülmüştü. Bizi üzerinde en çok düşündüren madde ise beşinci madde idi. Hapishane-i Umumi, Bab-1 Zabtiye, Beyoğlu ve Merkez Tevkifhanelerinde neredeyse iki senedir tutuklu olanlar vardı ki haklarında verilecek kararlardan haberleri yoktu. Bunların birçoğunun alacakları cezadan bile daha fazla süredir burada tutulduğu değerlendirilmişti. Dolayısıyla mahkemeye çıkarılarak haklarında karar

verilmesi önerilmişti. Altıncı madde ise mahbûsinin içinde bulunduğu acıklı manzarayı gözler önüne sermekteydi. Mevkufların (tutuklu) birçoğu tutuklanmaları esnasındaki

“Hastane kısmı temiz, nispeten miktarı az ve 35 kişiden ibaretti. Mahbûslara verilen ekmek halis değildi. Bilhassa tabhı yani pişirilmesi çok kötü yapılıyordu. Mahbûslar bu konudan şikâyetçiydi. Raporun tutulduğu dönemde hükümlütutukluların ihtiyacını karşılayabilecekleri günümüzdeki gibi kantin yoktu. İhtiyaçlar dışarıdan gelen satıcılardan sağlanıyordu.

kıyafetler ile duruyordu. O kadar ki Bab-1 Zabtiye Hapishanesindeki mevkular çırılçıplaktı. Yedinci maddede Bab-1 Zaptiye, Beyoğlu ve Üsküdar Tevkifhanelerinin tahtalarının tamir edilmesi hatta pencerelerine cam takılmasının önemine değinilmişti. Sekizinci maddede mahbûsinin birçoğunun yatması için hiçbir şeyi yoktu. Birkaçında ise keçe vardı. Bunun için samandan minderler yapılması önerilmişti. Son olarak ise mahkûmların son derece iyi korunup iyi idare edildiğini ifade eden Bonnen, raporun sonlarına doğru mahbûsların ihtiyaçlarının en elzemlerinin şimdilik bunlar olduğunu yazarak hapishanelerin tamamen ıslahı için büyük bir maddi kaynağa ihtiyaç olacağını eklemişti.

Bonnen'in raporunun ikinci bölümü ise "İstanbul Hapishanelerine Dair Layiha" olarak başlamıştı. O, Zabtiye Nezareti Sertabibi Mahmut Bey ile İstanbul Hapishane-i Umumisini ziyaret etmişti. Bu ziyarette mahbûsların sayıca çok olması dikatlerden kaçmamıştı. Acil tamir edilmesi gereken yerlerin başında abdesthane vardı. Bir an önce tamirinin yapılmasının önemine değinilerek durumlarının çok kötü vaziyette olduğu rapora yansımıştı.

Raporda sağlık açısından birtakım öneri ve tavsiyeler vardı. Bonnen yukarıda bahsedildiği üzere her ne kadar Hapishane-i Umumiye ziyareti ettiğini yazsa da Zaptiye Hapishanesini de ziyaret ettiğini anlıyoruz. Çünkü ilk paragraftan sonra bu hapishane ile ilgili bilgiler vermişti. Ona göre Zaptiye Hapishanesinin mevcudu 450 kişi idi. Oysa 375-380 kişilik kapasitesi vardı. Dolayısıyla kapasite aşımı tehdit olarak görülmüştü.

Hapishanenin teftişinde odalar hayli temiz bulunmuştu. Ancak daha önce Beyoğlu'nda görülen bir takım mahzurulara burada da rastlanmıştı. Tahta döşemeler delikti hatta

Avrupa Hapishanelerinden Numune Fotoğraflar

Kütüphane

موزه قاضی محمد رفیع

4. FEB. 1920 2/24

Avrupa Hapishanelerinden Numune Fotoğraflar

Oyun Oynayan Mahpuslar

موزه قاضی محمد رفیع

4. FEB. 1920 2/24

Avrupa Hapishanelerinden Numune Fotoğraflar

Yemekhane

موزه قاضی محمد رفیع

4. FEB. 1920 2/24

TARİHİ CEZAEVLERİ

Teneffüşhane

Avrupa Hapishanelerinden Numune Fotoğraflar

Yemekhane

Avrupa Hapishanelerinden Numune Fotoğraflar

Yatakhane

Avrupa Hapishanelerinden Numune Fotoğraflar

bazılarının tamamen değişmesi gerekiyordu. Çünkü döşemeler süpürüldüğü zaman müzahrefât (süprüntü) deliklere gidiyordu. Mahbûslar oraya su döktüğünde bu rutubete sebep oluyordu.

Bonnen, Zabtiye Hapishanesi ile ilgili bu bilgileri verdikten sonra tekrar Hapishane-i Umumi ile devam etmişti. Ona göre Hapishane-i Umumideki helaların durumu çok kötü bir halde bulunmuş bilhassa mutfakların yanında bulunanların Zaptiye Hapishanesindekilerden bir farkının olmadığını tespit etmişti. Yine hapishane sağlığını tehdit edecek şekilde sıkıntı doğuran koyun, kaz ve tavuk gibi hayvanların binada bulunması doğru bulunmamıştı.

Hapishane-i Umumideki kalabalık gözden kaçmamış ve mahbûs sayısının 573 olduğu tespit edilmişti. 120 kişi bulunan bir koğuşun kapasitesi 90 kişilikti. Diğer koğuşta 100 kişi vardı ancak en fazla 70-80 kişi burada kalabilirdi. Başka bir koğuşta ise 75 kişi vardı oysa sağlıklı bir havalandırma için ancak 45 kişinin kalması daha uygundu. Bir pencere daha açılmış olsa idi belki 50 kişinin kalması daha münasip olurdu.

Hastane kısmı temiz, nispeten miktarı az ve 35 kişiden ibaretti. Mahbûslara verilen ekmek halis değildi. Bilhassa tabhı yani pişirilmesi çok kötü yapıyordu. Mahbûslar bu konudan şikâyetçiydi. Raporun tutulduğu dönemde hükümlü-tutukluların ihtiyacını karşılayabilecekleri günümüzdeki gibi kantin yoktu. İhtiyaçlar dışarıdan gelen satıcılardan sağlanıyordu. Ancak satın alınan meyve veya diğer yiyecekler sağlığı tehdit edecek kadar kötü olduğundan hapishane yönetiminin bu konuda dikkati çekilmiş bu hususta önlem alınması istenmişti. Alınan bir takım sağlık tedbirlerinin daha işlevsel ve nizami olması için hapishaneler müdüriyetine sık sık koğuşları dolaşması tavsiye edilmişti.

Ciddi problemlerin başında gardiyanların koşullarda kalan mahbûsların sayılarını tam olarak bilmemesi geliyordu. Gardiyanlardan alınan sayıya göre hapishanede 681 kişi olmalıydı. Oysa defterlerdeki rakama göre mevcut 573'tü. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmeliğin 10. maddesinde sayım ile ilgili gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Buna göre “Müdürü bulunan ve vardiya sistemi uygulanan kurumlarda sabah ve akşam sayımları, nöbetçi ikinci müdürün başkanlığında, sorumlu infaz ve koruma başmemuru, vardiya infaz ve koruma başmemurları ile infaz ve koruma memurları tarafından yerine getirilir. Gece sayımları nöbetçi ikinci müdürün başkanlığında, bulunmaması hâlinde bu konuda görevlendirilen infaz koruma başmemuru başkanlığında, vardiya infaz ve koruma başmemurları tarafından yapılır. Sayımlarda nöbetçi infaz ve koruma memur-

ları da hazır bulunur. Ayrıca sayım sırasında mevcudun tam olup olmadığı kontrol edilir ve sayım defteri sayıma katılan görevliler tarafından isim yazılarak imzalanır.” bugün ceza infaz kurumlarında sayımlar infaz ve koruma memurları tarafından çok ciddi ve nizami bir şekilde yerine getirilmektedir. Bu durum bize disiplin ve ciddiyet açısından Türkiye'deki modern ceza infaz kurumlarının değişimindeki/gelişimindeki son noktayı çarpıcı bir şekilde göstermektedir.

Raporun diğer bir maddesi teaffünât-ı muzırta ve hayvanat-ı müziye ile ilgiliydi.

Başka bir ifade ile sağlık açısından zararlı olan pis ve kötü koku ile rahatsızlık veren hayvanlar sebebiyle mahbûsinin birçoğu avluda yatmaktaydı. Bu ise gecenin rutubeti sebebiyle hem göz ağrısına hem de “emraz-ı saireye” kısacası çeşitli hastalıklara neden olmaktaydı.

Nihayetinde bu rapor 19. yüzyılın sonlarına doğru İstanbul hapishanelerinin durumunu analiz etmesi açısından son derece önemlidir. Bonnen, raporu Fransızca yazmış olmakla birlikte yanına Osmanlıcası tercüme edilmiştir. Rapor tamamlandıktan sonra Avrupa hapishanelerinden örnek olması için çekilen numune fotoğraflar bize Avrupa hapishanelerinin durumunu yansıtmaktadır. Maalesef Osmanlı hapishanelerinin fotoğrafı çekilmemiştir.

İlk fotoğrafımız bir kütüphaneye aittir: “Numune ittihazı için bir

kütüphane”. (Fotoğraf-1) İkinci fotoğraf oyun oynayan mahpusları göstermekte ve altında: “Hıfz-ı sıhhate muvaffak bir oyun” yazmaktadır. (2) Üçüncü fotoğrafta: “Numune ittihazı için diğer bir yemekhane” ibaresi varken (3) dördüncü fotoğrafta: “Numune ittihazı için bir teneffüshane” yazmaktadır. (4) Başka bir fotoğrafımız ise yine yemekhaneye ait olup altına şu ifade yazılmıştır: “Numune ittihazı için bir yemekhane”, (5) son fotoğrafta ise şu ibare vardı: “Numune ittihazı için bir yatakhane.” (6) Ayrıca Bonnen'in raporundan bir örnek konulmuştur. (7)

“ Bonnen'in raporunun ikinci bölümü ise “İstanbul Hapishanelerine Dair Layiha” olarak başlamıştı. O, Zabtiye Nezareti Sertabibi Mahmut Bey ile İstanbul Hapishane-i Umumisini ziyaret etmişti. Bu ziyarette mahbûsların sayıca çok olması dikkatlerden kaçmamıştı. Acil tamir edilmesi gereken yerlerin başında abdesthane vardı. Bir an önce tamirinin yapılmasının önemine değinilerek durumlarının çok kötü vaziyette olduğu rapora yansımıştı.

Resul Emrah BİLGİN

Müdür

Küçükçekmece Denetimli Serbestlik Müdürlüğü

DENETİMLİ SERBESTLİK SİSTEMİ

“ Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan 2024 Dünya Mutluluk Raporu’na göre, Finlandiya 7 yıl üst üste dünyanın en mutlu ülkesi olarak öne çıkıyor. Ayrıca Finlandiya dünyanın en iyi eğitim sistemine sahip ülkelerinden biri olarak biliniyor. Ancak Finlandiya’da suç oranının da yüksek olduğunu görmekteyiz. Tabii ki bunun altında birçok sosyolojik neden yatıyor. Bu demek oluyor ki dünyanın en mutlu ülkesi olup en iyi eğitim sistemine de sahip olsanız, milli geliriniz ve refah düzeyiniz diğer ülkelere göre çok yüksek de olsa toplum var olduğu sürece suçun da var olacağı gerçeğiyle karşı karşıyasınız.

Toplumsal hayatı düzenleyen birçok kural bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi de hukuk kurallarıdır. Hukuk kuralları, toplum hâlinde yaşayan insanların birbirleriyle ve toplumla ilişkilerini düzenlemek üzere devletin yetkili organları tarafından konulan, uyulması zorunlu olan maddi yaptırımlı kurallardır. Suç, insanlığın doğuşundan günümüze kadar varlığını sürdürmüştür; ancak her toplumda uygulanan hukuk kuralları çerçevesinde farklı biçimlerde şekillenen diğer bir ifade ile toplumdan topluma farklılık gösteren sosyolojik bir olgudur. Hukuki anlamda suç ise toplumdaki hukuki kurumlar tarafından ceza veya güvenlik tedbiri yaptırımına bağlanmış fiil olarak tanımlanabilir. Toplumda huzur ve mutluluğun sağlanması, bireylerin birbirlerinin hak ve özgürlüklerine saygı göstermesiyle mümkündür. “Bir bireyin özgürlüğü diğerinin özgürlüğünün başladığı yerde sona erer.” anlayışından yola çıkarak hukuk kuralları devreye girer ve toplumda bireylerin birbirleriyle ve devletle olan ilişkilerini düzenler. Suçu işleyen kişi, hukukta “suçlu” veya “fail” olarak tanımlanır. Ancak bir kişinin

suçlu kabul edilebilmesi için suçun o kişi tarafından işlendiğinin huku-ki süreçler sonucunda ispatlanması gerekmektedir. Hukuk kuralları çerçevesinde işlenen suçlara karşı toplumdan topluma değişiklik gösteren farklı ceza yöntemleri uygulanmaktadır. Bir suçun cezası kesinleştikten sonra belirli bir süre içinde işlenen ikinci bir suç tekrarı oluşturur. Suçlulara verilen para veya hapis cezalarının miktarı, suçun tekrar işlenmesini engellemede etkili olsa da bu cezalar tek başına suçlunun ıslahını sağlamada yetersiz kalmaktadır. Kişiye verilen cezanın yanı sıra onun topluma kazandırılması, ıslahı ve rehabilitasyonunda bir bütün olarak düşünülmesi kaçınılmaz bir gerekliliktir.

Amerika ve Avrupa ülkelerinde yüz yıl öncesinde uygulanan cezai yaptırımların yanında suç işleyen kişilerin suç tekrarını önlemek ve topluma kazandırılmalarını sağlamak adına birçok tedbir ve yaptırımın da beraber uygulandığını görmekteyiz. Denetimli serbestlik (Probation) kavramı, suçluların topluma uyumlu bir şekilde yeniden entegrasyon-

larını sağlamak amacıyla geliştirilmiş bir yaklaşımdır. Amerika'da bu sistem başlangıçta gönüllü kişilerin, mahkemelerden suç işleyen kişileri kendilerine yönlendirerek onlara meslek edinme fırsatları sunmaları, denetim ve takiplerini gerçekleştirerek suçtan uzak durmalarını sağlamaları şeklinde işlemekteydi. Bu yöntemle birçok kişi meslek ve sanat edinerek topluma kazandırılmakta, suçtan uzak durmaları sağlanmaktaydı. Zaman içerisinde bu modelin etkinliğini gören devletler, sistemi daha kurumsal bir yapıya kavuşturmuş ve kamu kurumları olarak daha profesyonel meslek elemanları istihdam etmeye başlamıştır. Yıllar içinde yapılan yasal düzenlemelerle ceza adalet sistemi içerisinde hükümlülerin denetimi, takibi ve topluma kazandırılmalarına yönelik daha kapsamlı bir yapı oluşturulmuştur.

Bugün denetimli serbestlik ofisleri hükümlülerin topluma yeniden kazandırılmalarında ve suçtan uzak durmalarını sağlamada önemli bir rol oynamaktadır.

Türkiye'de Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu, 03.07.2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda denetimli serbestlik müdürlükleri kurulmuş ve yeterli sayıda personel (müdür, müdür yardımcısı, şef, psikolog, sosyolog, sosyal çalışmacı, öğretmen, infaz ve koruma memuru, memur, hizmetli vb.) istihdam edilmiştir.

Denetimli serbestlik; süpheli, sanık ve hükümlünün toplum içinde denetim ve takibinin yapıldığı iyileştirilmesi ve topluma kazandırılması için ihtiyaç duyulan her türlü hizmet, program ve kaynağın sağlandığı alternatif bir infaz sistemidir. Denetimli serbestlik müdürlükleri ceza adalet sistemi içinde insan onuruna saygı, dürüstlük, gizlilik ve tarafsızlık ilkeleri çerçevesinde görevlerini yerine getirmektedir.

Denetimli serbestlik müdürlüklerinin ceza adalet sistemi içerisinde; soruşturma evresinde, kovuşturma evresinde, kovuşturma evresinden sonraki dönemde ve salıverme sonrası görevleri bulunmaktadır. Kurumlarda; rehberlik, eğitim ve iyileştirme, denetim ve elektronik takip, kamuya yararlı çalıştırma, meslek edindirme çalışmaları başlıkları altında birçok çalışma yapılmaktadır.

Denetimli serbestlik (Probation)

kavramı, suçluların topluma uyumlu bir şekilde yeniden entegrasyonlarını sağlamak amacıyla geliştirilmiş bir yaklaşımdır.

Denetimli serbestlik tedbirine karar verilen kişi, denetimli serbestlik müdürlüğüne yapmış olduğu başvuru üzerine hakkında müdürlük tarafından risk ve ihtiyaç değerlendirilmesi yapılır. Bu değerlendirmede kişinin suç geçmişi, işlemiş olduğu mevcut suç ve ihtiyaçları, kendisine yöneltilen sorulara vereceği cevaplar vb. hususlar dikkate alınır. Bu değerlendirme sonucunda adli merciler veya kararın niteliğine göre denetimli serbestlik müdürlüğü tarafından belirlenen süreler doğrultusunda Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği kapsamında birtakım yükümlülüklerle (tedavi ve denetimli serbestlik tedbirleri, adli kontrol tedbirleri, eğitim kurumuna devam etme, rehberlik çalışmalarına katılma, belli bir bölgede denetim ve gözetim altında bulundurma, bir konutta denetim ve gözetim altında bulundurma, kamuya yararlı bir işte ücretsiz olarak çalışma, belirlenen yer ve bölgelere gitmeme, belirlenen programlara katılma vb.) tabi tutulur. Kararın niteliğine göre hazırlanan denetim planı doğrultusunda denetimli serbestlik tedbirine başlanır ve kişi, toplum içinde denetim ve takip altında tutularak eğitim ve iyileştirme çalışmaları ile birlikte cezanın infazına yönelik kamuya yararlı bir işte çalıştırma, bir konutta veya bir bölgede denetim altında tutma, belli kişi yer ve bölgelere yaklaş-

mama vb. disipline etme ve ceza çektirme yöntemleri uygulanır. Bu süreçte cezanın infazına yönelik hizmetler sunulurken aynı zamanda yükümlünün kanunlarla ve toplumla uyumlu bir yaşam sürmesi için çalışmalar yapılır. Tedaviye ihtiyaç duyan kişilerin sağlık kurumlarına sevki sağlanır, kendilerine rehberlik edilir, meslek ve sanat edinmeleri teşvik edilerek buna dair kurslar açılır. Ayrıca sosyal sorumluluk bilincinin geliştirilmesi ve topluma katkı sağlayan bir birey olarak yeniden toplumla entegrasyonuna yönelik çalışmalar yürütülür. Bu bütünsel yaklaşım, yükümlünün işlemiş olduğu suçun anlam ve önemini kavramasını, suçun mağdur ve toplum üzerinde yaratmış olduğu etkiyi anlamasını, suçtan uzak durmasını ve topluma kazandırılmasını amaçlar.

Ülkemizde denetimli serbestlik sistemi, 2005 yılından itibaren yapılan yasal düzenlemelerle daha da geliştirilmiş, denetimli serbestlik müdürlüklerinin görev alanı her geçen yıl daha da genişletilmiş, toplumda huzur ve mutluluğun sağlanmasına katkı sunmak amacıyla birçok önemli çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu süreç kamu personeli çalışma sistemi anlayışının ötesine geçerek fedakârca çalışan denetimli serbestlik çalışanlarının özverili katkılarıyla şekillenmiş ve günümüze kadar ulaşmıştır.

Dünya ve ülkemiz genelinde denetimli serbestlik uygulamalarının yükümlüye ve topluma sağlamış olduğu faydalar toplum tarafından takdirle karşılanmasına rağmen toplumda infial yaratan bir suç işlendiği zaman bireye ve topluma onca faydasına rağmen ilk olarak akla gelen sistemin sorgulanması olmuştur.

Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan 2024 Dünya Mutluluk Raporu'na göre Finlandiya 7 yıl üst üste dünyanın en mutlu ülkesi olarak öne çıkıyor. Ayrıca Finlandiya dünyanın en iyi eğitim sistemine sahip ülkelerinden biri olarak biliniyor. Ancak suç oranının da yüksek olduğunu görmekteyiz. Tabii ki bunun altında birçok sosyolojik neden yatıyor. Bu demek oluyor ki dünyanın en mutlu ülkesi

olup en iyi eğitim sistemine de sahip olsanız, milli geliriniz ve refah düzeyiniz diğer ülkelere göre çok yüksek de olsa toplum var olduğu sürece suçun da var olacağı gerçeğiyle karşı karşıyasınız.

Denetimli serbestlik sistemi, suç işleyen kişilerin toplumdan uzaklaştırılmadan rehabilitasyonunu hedefler, toplum içerisinde ceza çektirildiğinden dolayı ceza infaz kurumunun sosyal ve psikolojik etkilerinden kişileri koruyarak ceza infaz kurumlarındaki kapasite aşımını engeller. Bu sistem ağır suçlulara, terör suçlarına daha fazla odaklanılmasını sağlar ve diğer hükümlülerin daha insani koşullarda cezalarını çekmelerine imkân tanır. Ayrıca devletin ekonomik yükünü hafifletir çünkü bireyler daha düşük maliyetle toplum içinde denetim ve takip altında cezalarını çeker. Denetimli serbestlik, bireylerin sosyal sorumluluk bilincini artırır, iş disiplini geliştirir ve kamu yararına çalışmalarını sağlayarak topluma katkı sunmalarını sağlar. Bu sebeple denetimli serbestlik sistemi toplumsal fayda için önemli bir araçtır.

Ayrıca üzerinde durmamız gereken diğer husus, cezasızlık algısı ile denetimli serbestlik sisteminin birbirine karıştırılmamasıdır. Kişiye yeterince ceza verilmediğine dair kanaat doğru olabilir ancak denetimli serbestlik sisteminde bulunan bir kişinin cezasız kaldığı düşünülmez.

Cezasızlık algısı; toplumda suç işleyen kişilerin yeterli bir cezaya çarptırılmadığı, suçluların cezasız kaldığına dair inanç veya gözlemdir. Kanun koyucu, kanunlarla ceza sürelerini ve denetimli serbestlik süresini belirler.

Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanununda ve Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği'nde ise sistemin işleyişi, toplum içerisinde ceza çektirilmesine dair yaptırımlar, yükümlülere yönelik uygulanacak

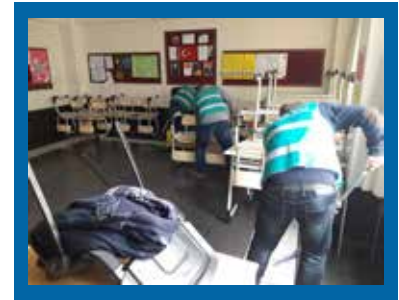
programlar ve bu programların süreleri açıkça belirtilmiştir. Denetimli serbestlik çalışanları da bu çerçevede çalışmalarını sürdürmektedir. Burada vurgulanması gereken en önemli noktalardan biri de denetimli serbestlik sisteminin hem ülkemizde hem de dünyada daha da geliştirilmesi gerektiği gerçeğidir. Ancak mevcut kanunlar ve yönetmelikler çerçevesinde Denetimli Serbestlik Müdürlüklerince denetimli serbestlik hizmetlerine dair iş ve işlemlerin eksiksiz olarak yerine getirildiği de gözden kaçırılmamalıdır.

Cezasızlık algısının ortadan kaldırılması için öncelikli olarak işlenen suçlara karşı takdir edilecek ceza miktarlarının gözden geçirilmesi, denetimli serbestlik sisteminin nasıl işlediği, bireylere uygulanan yükümlülükler, suçluların ıslahı ve topluma katkılarına yönelik halkın doğru bir şekilde bilgilendirilmesi önemlidir. Bunun için kurumlar arası koordinasyon sağlanarak suçlunun ceza adalet sistemine dahil olduktan sonra bu süre içerisinde ve cezasını yerine getirdikten sonra da aynı takip sistemi ile takip edilmesi, bu süreler içerisinde kişiye yönelik yapılan tüm çalışmaların kayıt altında tutulması, kişinin gelişiminin takip edilerek kurumların bu süreler içerisinde kendi görev alanlarıyla ilgili olarak kişiye sunulan hizmetleri ve buna yönelik ödül ve ileri dönemde cezalandırılması veya denetimli serbestlik sistemine dahil edilmesi gerektiğinde hakkın da kullanılacak kanaate hasıl olmak üzere birtakım veri sistemlerinin oluşturulması gerektirir. Diğer yandan doğru bilgiye hızlı erişim için aktif bir sosyal medya ve denizformasyonla mücadele ekibinin kurulmasının yapılan çalışmaların tek elden daha sağlıklı bir şekilde halka ulaştırılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Denetimli serbestlik sisteminin sorgulanmasından ziyade kanun koyucunun bu sisteme dâhil edece-

ği şüpheli, sanık ve hükümlülerin bu sisteme hangi şartlar ve sürelerle dahil edileceğini gözden geçirmesinin daha faydalı olacağı, denetimli serbestliğe ayrılma şartlarının daha da zorlaştırılarak özellikle ilk kez suç işlemiş veya suçtan uzun süre uzak kalmış kişilerin ayrıca belirli suçlarda mağdurun rızası da gözetilerek bu sisteme dahil edilmelerinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Denetimli serbestlik olarak insana dokunuyor, insanı dokumaya devam ediyoruz.

Ferhat ÇELİKER

Van Denetimli Serbestlik Müdürlüğü
Öğretmen

Halet ÇAMBEL

Suat Fetgeri AŞENİ

TÜRK SPORUNDA KADINLARIN İLK ADIMLARI

Spor, son yıllarda kadınların ve kız çocuklarının toplum içindeki konumlarını güçlendirmeleri bakımından muazzam bir etki göstermiştir. Spor, küresel toplumu harekete geçirip kültürel farklılıklar arasında birleştirici güce sahiptir. Ekip çalışması, öz güven ve dayanıklılık değerlerini paylaşmak için güçlü bir araçtır. Sağlık, eğitim ve liderlik gelişimleri üzerinde çoğaltıcı bir etkiye sahiptir. Benlik saygısına katkıda bulunur, sosyal bağlantılar kurar ve zararlı cinsiyet normlarına meydan okur.

Yapılan araştırma ve incelemeler sonucunda spor yapmanın kadınlara fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan pek çok katkısının olduğu ortaya çıkmıştır. Bu nedenle kadınların liderliğe ve mesleğin her seviyesine katılımlarını artırmak, kadın sporu için gerekli maddi kaynak tahsis desteğini vermek ve kadınların başarılarını teşvik etmek önem arz etmektedir.

Cumhuriyetimizin 102 yıllık geçmişinde Türkiye kadın sporcularla çeşitli ilkleri ve şampiyonlukları yaşamıştır. Kadın sporcularımızın

uluslararası mecrada yarışmalara katılmasına ve başarılar elde etmesine öncülük eden ve onların ilham kaynağı olan sporcularımız 1936 Berlin Olimpiyatları'na katılan Suat Fetgeri Aşeni (Tarı) ve Prof. Dr. Halet Çambel'dir.

1936 yılında Berlin'de yapılan Olimpiyat Oyunları'nda Mustafa Kemal Atatürk'ün isteği üzerine Suat Fetgeri Aşeni (Tarı) ve Prof. Dr. Halet Çambel Türkiye'yi temsil eden ilk kadın millî sporcular olmuştur. Burada kayda değer bir başarı gösteremeseler de Olimpiyat Oyunları'na katılan ilk Türk kadın sporcular olarak tarihe geçmişlerdir. Gelin bu isimleri yakından tanıyalım.

Sporcu ve Akademisyen Halet Çambel

Halet Çambel, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde Berlin Büyükelçiliği yapmış Sadrazam İbrahim Hakkı Paşa'nın torunudur. Çambel 27 Ağustos 1916 tarihinde Berlinde dünyaya gelmiştir. Cumhuriyetin ilanının ardından 1924'te ailesiyle Türkiye'ye dönmüştür. Çocukluk döneminde çok zayıf olduğunu ve bu nedenle iri görünebilmesi için

ailesinin kendisine kazak ve çorapları üst üste giydirdiğini daha sonraları bu çelimsiz görünümünden kurtulmak için spora başladığını söylemiştir. Çambel; yüzme, okçuluk, kürek, bisiklet, binicilik gibi birçok farklı sporla ilgilenmiştir. Eskrim sporuna okuduğu kitaplardaki şövalyeler vesilesiyle başlamıştır.

Lise yıllarında Beşiktaş Jimnastik Kulübünde (BJK) eskrim antrenörlüğü yapan Rus Nadolski'den eskrim dersleri almış ve yarışmalara katılmıştır. Yurt içindeki birkaç yarışmaya ve cumhuriyetin onuncu yılında Ankara'da yapılan gösterilere eskrimci olarak katılmıştır.

Halet Çambel, sporcu özelliğinin yanında bilim dünyasında da tanınmış bir arkeologdur. Tarih öncesi ve antik tarih döneminin önemli bilim insanları arasında gösterilen Çambel, Hitit Dönemi uzmanıdır. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinin prestijli Prehistorya Anabilim Dalı'nın kurucusudur. Halet Çambel gerek spor gerekse akademik çalışmalarıyla Türk kadınlarının uluslararası alandaki varlığını güçlendiren bir figür olarak ön plana çıkmıştır.

Kesişen Yol Eskrim

Suat Fetgeri Aşeni (Tarı) ve Halet Çambel'in yolu, Beşiktaş Jimnastik Kulübünde Eskrim Antrenörlüğü yapan Rus Nadolski'yle kesişir. Suat Fetgeri Aşeni, Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakının kurucuları arasında yer almasının yanı sıra Beşiktaş Jimnastik Kulübünün 6. Başkanı, Türkiye Güreş Federasyonu ve Türkiye Atletizm Federasyonunun Başkanı olarak da görev yapan Ahmet Fetgeri Aşeni'nin kızıdır. Suat Fetgeri Aşeni önceleri jimnastik sporu ile ilgilenirken merakı zamanla eskrim sporuna kaymıştır.

Halet Çambel ve Suat Fetgeri Aşeni, 1936 Berlin Olimpiyatları'nda ülkemizi temsil ederek Türk kadınlarına öncü olarak onlara spor alanında ilham olmuşlardır.

BUSE NAZ ÇAKIROĞLU - BUSE NAZ SÜRMENELİ - HATİCE AKBAŞ - ŞENNUR DEMİR

*Bayrağımızı gururla dalgalandırarak
şampiyonluk kazanan sporcularımızı
yürekten kutluyoruz!*

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır,
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

12 MART

İstiklâl Marşı'nın Kabulü

Kutlu Olsun

